

ZVONA

MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

BROJ 9/556

CIJENA 7 KN

STUDENI 2022. - RIJEKA
GODINA IZLAŽENJA LX.

Sinodalni hod - Objavljen temeljni dokument za drugu fazu sinode

Ljudi traže da Crkva bude utočište za ranjene i pognute, a ne institucija za savršene

Razgovor: nadbiskup u miru mons. dr. Ivan Devčić

Ako nadvladamo pasivnost i egoizam, otvorit ćemo prostor nadi

Susret voditelja Caritasovih ustanova koje skrbe o ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja

Zajedništvom za bolju zaštitu žrtava i prevenciju nasilja

Iz povijesne riznice

Lazaret sv. Karla Boromejskog u Rijeci

Svečano preuzimanje službe nadbiskupa i metropolita

Nadbiskup Mate Uzinić: Gradimo zajedno riječku Crkvu u duhu Drugog vatikanskog koncila i poticaja pape Franje

Sadržaj:

Kolumna	
Krist Kralj	2
Sinoda - Objavljen temeljni dokument za drugu fazu sinode	
Ljudi traže da Crkva bude utočište za ranjene i pognete, a ne institucija za savršene	3
Svečano preuzimanje službe nadbiskupa i metropolita	
Nadbiskup Mate Uzinić: Gradimo zajedno riječku Crkvu u duhu Drugog vatikanskog koncila i poćajaja pape Franje	4-5
60. obljetnica otvaranja Drugog vatikanskog sabora	
Sinodalni proces na tragu Koncila	6
Komentar	
Što bi učinio Isus Krist?	6
Papa Franjo na povratku iz Bahreina	7
Razgovor: nadbiskup u miru mons. dr. Ivan Devčić	
Ako nadvladamo pasivnost i egoizam, otvorit ćemo prostor nadi	8-9
Caritas	
Tečaj hrvatskog jezika za Ukrajince	10
Volonteri akcije 72 sata bez kompromisa	11
Iz povijesne riznice	
Lazaret sv. Karla Boromejskog u Rijeci	12-13
Susret voditelja Caritasovih ustanova koje skrbe o ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja	
Zajedništvom za bolju zaštitu žrtava i prevenciju nasilja	14-15
Medicinski kutak	
Lumbago – zdravstveni problem današnjice	16
Crkvena glazba	
Voditelj ili dirigent liturgijskog zbora	17
Duhovni kolaž	18
Crtice iz Gorskog kotara	
Goranska demografska katastrofa	19
Gospićko-senjska biskupija	20-21
Riječka nadbiskupija	22-24
Iz župa	25
Događanja	
Svi sveti	26-27
Holywin	28

KRIST KRALJ

Piše: Anđela Jeličić Krajcar

Krist Kralj svijeta – u umjetnosti je poznat kao motiv Pantokratora – svevladara, koji sjedi na prijestolju, ili na plavoj sferi, koja predstavlja svijet. Taj vizualni motiv ukorijenjen je u predodžbi svjetovnih vladara, njihovih palača, prijestolnica i središta moći iz kojih upravljaju naslijeđenim imanjem ili dijelom svijeta.

Krist je vladar svega vidljivoga i nevidljivoga, ali i gospodar vremena, na kraju kojeg će izreći svoj sud o svijetu. No nasuprot svjetovnim vladarima, koji svoju vlast očituju u moći nad drugim ljudima, Krist donosi kraljevstvo koje nije od ovoga svijeta – to je prostor i vrijeme u kojem se vrši Božja volja ili pravednost: ona nadmašuje društvene i socijalne zakonitosti i programe, a očituje se u milosrđu i ljubavi, koje Bog želi dati svakome čovjeku. Zato je istinsko prijestolje Krista kralja – križ njegove muke, smrti i uskrsnuća.

Kristovo kraljevanje na ovom svijetu nikako se ne uklapa u kategorije „uspjeha“, kako ga čovjek zamišlja. Naprotiv, gledajući iz ljudske perspektive, Kristovo je kraljevanje neuspješno. O tome nam govori Lukino evanđelje, opisujući Krista raspetoga: „Izrugivali ga i vojnici, prilazili mu i nudili ga octom govoreći: »Ako si ti kralj židovski, spasi sam sebe!« A bijaše i natpis ponad njega: »Ovo je kralj židovski.« (Luka 23,36-38). U ljudskim je očima Kristovo kraljevanje razlog za izrugivanje: kakav je to kralj, ako umire na križu naočigled svijetu? I kakvo je to kraljevstvo ako se s kraljem tako postupa?

Lukino evanđelje nam istovremeno otkriva da iako se masa izruguje i podcjenjuje – uvijek postoji netko tko razumije i vidi. Kao „onaj drugi“ razbojnik na križu do Isusa, u skrušenosti svijesti o vlastitim grijesima, prepoznaje Krista kao kralja i pravednika, te moli milosrđe: „sjeti me se kad dođeš u svoje kraljevstvo“ (Lk 23,42). Dva razbojnika sažimlju stav cijelog čovječanstva pred Kristom kraljem: dok se jedni izruguju, drugi mole za milosrđe, svjesni vlastitih grijeha.

Pred Kristovim licem i riječju, pozvani smo prihvatiti da je on drugačiji Kralj, da kraljuje tako što služi i daje svoj život za druge. Pred tim kraljem možemo zauzeti jedan od dva stava – ili smo svjesni svojih grijeha te od Boga i Krista kralja tražimo milost, ili se oholo izrugujemo svemu što je Božje, svojim riječima, ili svojim životnim stavom.

Evanđelje prethodne nedjelje, 33. nedjelje kroz godinu, na koju se obilježava Svjetski dan siromaha, također govori o kraju vremena: Isus upozorava svoje učenike na sve nedaće koje su pred njima: ratovi, pobune, narod ustaje protiv naroda, veliki potresi, glad i pošast, strahote. Osim toga, zbog svog svjedočanstva, Kristovi učenici bit će izvođeni pred „kraljeve i upravitelje“, i predavani u tamnice (Luka 21,5-19). Isus svoje učenike priprema na crni scenarij, u kojem će se svijet okrenuti i protiv njih, zato što su Kristovi svjedoci. Isus će sam podnijeti sudbinu patnje i smrti, a oni koji ga nasljeđuju bit će dionici i njegove muke. No pri tom, ne moraju se bojati ničega, jer sunce pravde će ogranuti onima koji se Božjeg imena boja (Mal 3,20), a Gospodin dolazi suditi po pravdi i pravici (Psalam 98,9). Kad se očituje Kristovo kraljevstvo, oni koji vrše Božju volju – po pravednosti i milosrđu – bit će spašeni.

Pravednost pri tom – ne označava puklo ispunjenje propisa i zakona – već život po ljubavi, konkretnoj ljubavi za svakog čovjeka, posebno za one u potrebi. Evanđelje nas uči da će se na kraju vremena Krist kralj očitovati – u licima siromaha i progonjenih, koje povijest odbacuje, ali vječnost čeka da ih prigrlji (Lk 23,43). Tada će i nama biti jasno – jesmo li prepoznali Krista kralja i njegovo kraljevstvo za ovoga života, ili smo mu se svojim riječima i načinom života tek – rugali?

Pred Kristovim licem i riječju, pozvani smo prihvatiti da je on drugačiji Kralj, da kraljuje tako što služi i daje svoj život za druge. Pred tim kraljem možemo zauzeti jedan od dva stava – ili smo svjesni svojih grijeha te od Boga i Krista kralja tražimo milost, ili se oholo izrugujemo svemu što je Božje, svojim riječima, ili svojim životnim stavom.

ZVONA

MJESEČNIK ZA KRŠĆANSKU KULTURU

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA I GOSPIĆKO SENJSKA BISKUPIJA; Uređuje: Helena Anušić; Tehnički urednik: Danijel Delonga; Grafička priprema: Alen Čar - Slim; Tisak: TISKARA ŠULJIĆ, Viškovo; Uprava: Ul. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka; tel: 385 51 581 200; Uredništvo: tel: 385 51 651 006, fax: 581 221; e-adresa: zvona@ri-nadbiskupija.com; Žiro-račun: Nadbiskupija riječka mjesečnik Zvona, ERSTE BANKA, HR2424020061500117497; Broj računa za uplate iz inozemstva: ERSTE & STEIERMAERKISCHE BANK, IBAN: HR2424020061500117497; Godišnja pretplata: 100 kn; Naslovnica: Riječki nadbiskup Mate Uzinić

Druga faza sinodalnog hoda - objavljen temeljni dokument

LJUDI TRAŽE DA CRKVA BUDE UTOČIŠTE ZA RANJENE I POGNUTE, A NE INSTITUCIJA ZA SAVRŠENE

To je radni dokument koji nastoji iznijeti glasove Božjeg naroda, s njihovim intuicijama, njihovim pitanjima, njihovim neslaganjima.

Dokument koji će biti temelj rada i „referentni okvir“ za drugu etapu sinodalnog hoda Katoličke Crkve predstavljen je 27. listopada u Rimu. Za izradu Dokumenta pročitane su sinteze koje su pristigle iz Crkava s pet kontinenata nakon savjetovanje vjernika i drugih osoba dobre volje.

U Dokumentu se spominju siromašne osobe i starosjedilački narodi, obitelji, razvedeni i ponovno vjenčani te samohrani roditelji, LGBTQ osobe i žene koje se osjećaju „isključenima“. Tu su također žrtve zlostavljanja ili trgovine ljudima ili rasizma, svećenici, bivši svećenici te laici, kršćani i oni ‘daleko’ od Crkve, oni koji priželjkuju reformu glede svećeništva i uloge žene te oni koji se „ne osjećaju lagodno nakon liturgijskih razvoja Drugog vatikanskog koncila“. Tu su i osobe koje žive u zemljama gdje se živi mučeništvo, koje se svakodnevno suočavaju s nasiljem i sukobima, oni koji se bore protiv čarobnjaštva i tribalizma. Ukratko, tu je cijelo čovječanstvo, sa svojim ranama i strahovima, sa svojim nesavršenostima i svojim potrebama, na otprilike 45 stranica koje čine Dokument za kontinentalnu fazu.

SINTEZE CRKAVA U CIJELOM SVIJETU

Riječ je o Dokumentu koji će služiti kao temelj rada za drugu fazu sinodalnog hoda koji je papa Franjo pokrenuo u listopadu 2021. uz savjetovanje s Božjim narodom. Tijekom ove prve faze vjernici – i ne samo vjernici – svake biskupije u svakom kutku svijeta mogli su biti uključeni u proces „slušanja i razlučivanja“. A rezultati susreta, sastanaka, dijaloga i inovativnih inicijativa – osobito digitalnih Sinoda – sažeti su i poslani Glavnom tajništvu Sinode, te su sada svi skupa okupljeni u jednom dokumentu: „Dokumentu za kontinentalnu fazu“.

„REFERENTNI OKVIR“

Razvijen istovremeno na dva jezika (talijanskom i engleskom), tekst – navodi Dikasterij – „namjerava omogućiti dijalog među mjesnim Crkvama te između mjesne i opće Crkve“. Nije, dakle, riječ o sintezi, ni doktrinarnom dokumentu, niti je to puka kronika mjesnih iskustava, a još manje „sociološka analiza ili putokaz s ciljevima koje treba postići“: „To je radni dokument koji nastoji iznijeti glasove Božjeg naroda, s njihovim intuicijama, njihovim pitanjima, njihovim neslaganjima“. Stručnjaci koji su se sastali u Frascatiju kako bi izradili tekst između kraja rujna i početka listopada 2022. govore o „referentnom okviru“ za mjesne Crkve i biskupske konferencije s obzirom na treću i posljednju fazu, onu univerzalnu, sa Skupštinom biskupa koja se slavi u Rimu u listopadu 2023. i ponovno 2024., kako je nedavno najavio Papa.

NITKO NE SMIJE BITI ISKLJUČEN

Dokument bilježi „niz napetosti“ koje je iznio sinodalni hod: tu nema ničega čega bi se trebalo bojati, nego se radi o nečemu što treba artikulirati kako bi se „iskoristilo kao izvor energije, a da ne postane destruktivno“. Prvo je „slušanje kao otvorenost za prihvatanje, polazeći od želje za radikalnim uključivanjem“. „Nitko ne smije biti isključen“ zapravo je jedan od ključnih pojmova teksta.

(Vatican News – sc – bj)

HOMOSEKSUALNE OSOBE

Prihvaćanje traže osobito oni koji „iz raznih razloga osjećaju napetost između pripadnosti Crkvi i vlastitih afektivnih odnosa“. Dakle, razvedeni i ponovno vjenčani, samohrani roditelji, ljudi koji žive u poligamnom braku, LGBTQ osobe. „Ljudi traže da Crkva bude utočište za ranjene i pogнутe, a ne institucija za savršene“, stoji u prilogu iz SAD-a.

GLAS SIROMAŠNIH

Brojni sažeci izražavaju žaljenje i zabrinutost jer Crkva nije uvijek i posvuda uspjela „učinkovito doprijeti do siromaha s periferija i iz najudaljenijih mjesta“. Siromašnima ili jadnima ne shvaćaju se samo oni bez osnovnih sredstava za život, već i usamljeni stariji ljudi, starosjedioci, migranti, djeca s ulice, alkoholičari i ovisnici o drogama, žrtve trgovine ljudima, osobe koje su preživjele zlostavljanje, zatvorenici, skupine koje trpe diskriminaciju i nasilje na temelju rase, etničke pripadnosti, roda, seksualnosti.

KRIZA ZLOSTAVLJANJA

Mnoge mjesne Crkve izvještavaju da se suočavaju s kulturnim kontekstom obilježenim padom vjerodostojnosti i povjerenja zbog krize zlostavljanja od strane članova klera. „To je otvorena rana koja nastavlja nanositi bol žrtvama i preživjelima, njihovim obiteljima i njihovim zajednicama“, stoji u Dokumentu.

SUDJELOVANJE ŽENA

Sa svih kontinenata dolazi apel da se „katolkinje vrednuju prije svega kao krštene osobe i članice Božjeg naroda s jednakim dostojanstvom“.

Postoje dva međusobno povezana izazova s kojima se Crkva mora suočiti: „Žene ostaju većina onih koji prisustvuju liturgiji i sudjeluju u aktivnostima, muškarci su manjina. Ipak, većinu uloga u donošenju odluka i vladanju drže muškarci. Jasno je da Crkva mora pronaći način da muškarce privuče aktivnijem članstvu u Crkvi i da ženama omogući potpunije sudjelovanje na svim razinama života Crkve“.

Preuzimanje službe nadbiskupa i metropolita

Gradimo zajedno riječku Crkvu u duhu Drugog vatikanskog koncila i poticaja pape Franje

Primajući nadbiskupski štap, riječki nadbiskup i metropolit Mate Uzinić u svečanom je liturgijskom činu 4. studenog i simbolično preuzeo upravljanje Riječkom nadbiskupijom. Simbol pastirske službe primio je iz ruku nadbiskupa u miru Ivana Devčića koji je ovom primopredajom ukazao na kontinuitet mjesne Crkve i biskupa koji su joj na čelu.

„Primajući simbolično štap koji mi je predao nadbiskup Ivan, obvezujem se nastaviti ondje gdje je on stao, kao što je i on nastavio ondje gdje su stali naši prethodnici, trojica riječkih biskupa i trojica

„Želim da se suradnja i zajedništvo nastave i prošire, da razlike među nama ne budu kamen spoticanja, već na izgradnju naše Crkve“, rekao je nadbiskup Uzinić preuzimajući službu u liturgijskom činu.

riječko-senjskih nadbiskupa metropolita. Želim Vam pritom, nadbiskupe Ivane, još jednom zahvaliti za Vašu dionicu. Hvala Vam u moje ime i u ime svih onih koje ste vodili kao pastir, a sada ste ih meni predali. Preporučujem se u Vaše molitve“, rekao je nadbiskup Uzinić preuzimajući u svečanom činu sve ovlasti i zadaće riječkog nadbiskupa i metropolita.

Podsjećajući na započeti sinodalni hod Katoličke Crkve pozvao je na zajedništvo i suradnju sve svećenike, posvećene osobe i laike ističući kako bez njih ne bi mogao vršiti svoju službu. „Izražavam želju da se suradnja i zajedništvo nastave i prošire, da razlike među nama ne budu kamen spoticanja, već na izgradnju naše Crkve.“

Poruku zajedništva uputio je svim građanima Rijeke i cijele nadbiskupije. „Rijeka je moderan i sekularan grad koji nas izaziva da svoje kršćanstvo živimo i svjedočimo autentično, bez nametanja, ali ustrajno, njegujući dijalog sa svim njezinim stanovnicima i sa svima surađujući u dobru. Riječka Crkva to već čini na različite načine, a napose putem svojih karitativnih ustanova, ali uvijek možemo i trebamo više.“

Nadbiskup Uzinić stavio se pod zaštitu sv. Karla Bormejskog i sv. Ivana XXIII., te sv. Franje Saleskog i sv. Josipa, svetaca povezanih uz njegovu biskupsku službu odnosno dane preuzimanja biskupskih službi u Rijeci i Dubrovniku, te danu njegova biskupskog ređenja. „Stavljam se pod njihovu zaštitu kako bih svoju biskupsku službu mogao nastaviti vršiti dostojno i po Božjoj volji i tako biti poticaj i svima vama za nasljedovanje Isusa Krista da bismo mogli zajedno nastaviti izgrađivati našu riječku Crkvu na dobrim temeljima koje su postavili oni prije nas, ali i dajući tome svoj doprinos, u duhu Drugog vatikanskog koncila i onih poticaja koje nam daje papa Franjo kad nas poziva na misionarsku preobrazbu Crkve i evanđeosku radost nas kršćana. Neka nas sve u tom nastojanju prati i zagovor naše trsatske Majke Milosti i sv. Vida, mč., našeg nebeskog zaštitnika.“

„Nadbiskupe Mate, predajem Ti ovaj štap, znak pastirske službe koju si primio. Pazi na svekoliko stado koje Ti je Gospodin ovom službom povjerio da ravnaš Crkvom Božjom koja je u Riječkoj nadbiskupiji.“
Tim je riječima prvi riječki nadbiskup Ivan Devčić predao službu nadbiskupa i metropolita mons. Mati Uziniću.

OD LJUDI ZA LJUDE

Mate Uzinić zaređen je za svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije 27. lipnja 1993. godine. Tijekom tri godine obnašao je pastoralnu službu u župama Omić i Otrić-Struge. Godine 1996. nastavio je studij u Rimu na Papinskom lateranskom sveučilištu, postigavši 2000. godine licencijat iz crkvenog i civilnog prava.

Po povratku u Split od 2000. do 2002. obnaša službu sudskog vikara i suca na Crkvenom interdijecezanskom sudu I. stupnja u Splitu i ujedno pastoralnog suradnika u župi Strožanac-Podstrana. Od 2001. rektor je Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu.

Dubrovačkim biskupom imenovan je na blagdan sv. Franje Saleškog 24. siječnja 2011. godine, a za biskupa je zaređen u dubrovačkoj katedrali na blagdan sv. Josipa 19. ožujka iste godine.

Papa Franjo imenovao ga je nadbiskupom koadjutorom Riječke nadbiskupije na blagdan sv. Karla Boromejskog 4. studenog 2020. godine. Dvije godine kasnije u svečanom liturgijskom činu naslijedio je nadbiskupa Ivana Devčića na čelu riječke nadbiskupije i metropolije.

Biskupsko geslo riječkog nadbiskupa metropolita mons. Mate Uzinića je: „Od ljudi za ljude“.

Nadbiskup Uzinić službu nadbiskupa koadjutora u Rijeci preuzeo je 4. studenog 2020. godine. Objavom da je papa Franjo prihvatio odreknuće od službe riječkog nadbiskupa metropolita Ivana Devčića, 11. listopada ove godine mons. Mate Uzinić preuzeo je upravljanje Riječkom nadbiskupijom i metropolijom.

Na misi su uz riječke nadbiskupe suslavili predsjednik HBK i splitsko-makarski nadbiskup mons. Dražen Kutleša, krčki biskup mons. Ivica Petanjak, gospičko-senjski biskup Zdenko Križić te porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan. Uz brojne svećenike i vjernike, na misi su sudjelovali i predstavnici drugih vjerskih zajednica te kršćanskih crkvi, kao i predstavnici civilnih institucija i ustanova, među njima primorsko-goranski župan Zlatko Komadina i gradonačelnik Rijeke Marko Filipović.

Novog riječkog nadbiskupa pozdravio je, kao i zahvalio nadbiskupu u miru, predsjednik HBK mons. dr. Dražen Kutleša. U ime prezbiterija Riječke nadbiskupije to je učinio generalni vikar vlč. dr. Mario Tomljanović, a u ime vjernika gosp. Dario Perković, član Nadbiskupijskog pastoralnog vijeća.

Mons. Kutleša je novom nadbiskupu poručio da mu nadahnuće bude misao današnjeg svetca, Karla Boromejskog: „...ako dušama ravnaš, misli kojom su krvlju oprane. I tako nek' se sve vaše vrši u ljubavi. Tako ćemo lako moći nadvladati sve poteškoće koje danomice (...) u velikom broju doživljavamo.“

Generalni vikar pozvao je nadbiskupa da bude jasan glas koji se čuje u žamoru ovog svijeta, „Govorite jačinom i blizinom pape Franje, jer onaj koji ljubi drugi ga razumije.“

Daniyel Delonga

„Nadbiskupe Mate, Vi niste čovjek koji na sebe stavlja masku i glumi evanđelje, Vi ste čovjek situacije koji, u svakom trenutku, želi pokazati Isusovo lice onima kojima idete ususret. To i nas svećenike motivira, budite nam u tomu i dalje na pomoć. Vi niste slučajno tu gdje jeste, Vi ste određen od Boga i Crkve i dano Vam je da propovijedate i živite Riječ, da zapovijedate i služite sa svom strpljivošću i poukom.“ poručio je nadbiskupu generalni vikar Mario Tomljanović.

Vjeroučitelj Dario Perković izrazio je nadu da će nadbiskup Uzinić, nakon što je dvije godine bio koadjutor, nastaviti svoju službu vršiti kao dobri pastir. „U ovo kratko vrijeme što ste s nama, pokazali ste da ste spremni, ne samo čuvati bijele ovčice u povjerenom Vam stadu, već se marljivo uputiti i do najzabačenijih mjesta kako biste potražili one odbačene ili zalutale (u očima drugih) crne ovčice. I na tome Vam hvala.“

60. obljetnica otvaranja Drugog vatikanskog sabora

SINODALNI PROCES NA TRAGU KONCILIA

Generalno tajništvo Sinode 2021. - 2023. uputilo je Poruku u povodu 60. obljetnice otvaranja Drugog vatikanskog koncila (11. listopada 1962. - 11. listopada 2022.)

Šezdeseta obljetnica otvaranja Drugog vatikanskog koncila trenutak je posebne milosti također za Sinodu, koja predstavlja plod tog ekumenskog zborovanja, zapravo jednu od njegovih „najdragocjenijih ostavština“ (Franjo, Apostolska konstitucija *Episcopalis communio*, 15. rujna 2018., 1). *Synodus Episcoporum*, Sinodu biskupa, naime, ustanovio je sveti Pavao VI. na početku četvrtog i posljednjeg razdoblja Koncila (15. rujna 1965.), odgovarajući na zahtjeve mnogih koncilskih otaca.

Svrha Sinode bila je i jest produžiti, u životu i poslanju Crkve, duh Drugoga vatikanskog koncila, te jačati u Božjem narodu živo usvajanje njegova učenja, sa sviješću da je Koncil predstavljao „veliku milost od koje je Crkva imala velike blagodati u 20. stoljeću“

Pojam "sinodalnosti" nalazi se u cijelom Koncilu, iako se ovaj izraz (koji je tek nedavno skovan) ne nalazi izričito u dokumentima ekumenske skupštine. Magna charta Sinode 2021. - 2023. koncilsko je učenje o Crkvi, posebice njezinoj teologiji Božjeg naroda, koji je „u stanju dostojanstva i slobode djece Božje, u čijim srcima prebiva Duh Sveti kao u hramu“, (*Lumen gentium* 9).

nalazi izričito u dokumentima ekumenske skupštine. *Magna charta* Sinode 2021. - 2023. koncilsko je učenje o Crkvi, posebice njezinoj teologiji Božjeg naroda, koji je „u stanju dostojanstva i slobode djece Božje, u čijim srcima prebiva Duh Sveti kao u hramu“ (*Lumen gentium* 9).

Uostalom, tri pojma „zajedništvo, sudjelovanje i poslanje“ koje je papa Franjo uvrstio u sam naslov sinodalnog hoda kao ključne riječi, izrazito su koncilске riječi. Crkva koju smo pozvani sanjati i graditi zajednica je žena i muškaraca okupljenih u zajedništvu jedne vjere, našeg zajedničkog krsta i iste euharistije, na sliku Boga Trojstva: žena i muškaraca koji zajedno, u raznolikosti primljenih službi i karizmi, aktivno sudjeluju u uspostavi Kraljevstva Božjega s misionarskim poticajem da svima donose radosno svjedočanstvo Krista, jedinoga Spasitelja svijeta.

I prije nego što je Crkva započela ovaj sinodalni hod, Benedikt XVI. je već bio ustvrdio da je „sinodalna dimenzija konstitutivna za Crkvu: sastoji se od okupljanja svih narodâ i kulturâ kako bi postali jedno u Kristu i zajedno hodili, slijedeći njega koji je rekao: 'Ja sam Put i Istina i Život' (Iv 14, 6)“ (*Angelus*, 5. listopada 2008.). Na sličan je način, obilježavajući 50. obljetnicu uspostave Sinode, papa Franjo ustvrdio da je put sinodalnosti „konstitutivna dimenzija Crkve“ i da je to „put koji Bog očekuje od Crkve trećeg tisućljeća“ (17. listopada 2015.).

Vatikan, 10. listopada 2022.

Godinu dana od otvaranja Sinodalnog procesa 2021.-2023.

I prije nego što je Crkva započela ovaj sinodalni hod, Benedikt XVI. je već bio ustvrdio da je „sinodalna dimenzija konstitutivna za Crkvu: sastoji se od okupljanja svih narodâ i kulturâ kako bi postali jedno u Kristu i zajedno hodili.

ŠTO BI UČINIO ISUS KRIST?

Nadbiskup Mate Uzinić istaknuo je kako svoje poslanje riječkog nadbiskupa i metropolita želi vršiti u duhu Koncila i sinodalnosti.

Piše:

Danijel Delonga

Nije slučajno dan 60. obljetnice početka Drugog vatikanskog sabora i spomendan pape koji je započeo Sabor, sv. Ivana XXIII., nadbiskup Mate Uzinić odabrao kao dan kada će biti objavljeno da preuzima službu riječkog nadbiskupa i metropolita. Već tada, 11. listopada, istaknuo je kako u tom danu pronalazi snažan poticaj da svoje poslanje riječkog nadbiskupa i metropolita nastavi vršiti u koncilskom duhu, duhu sinodalnosti i zajedništva. Ponovio je to i na svečanoj liturgiji kada je simbolično dobio pastirski štap iz ruku svoga prethodnika, nadbiskupa Ivana Devčića. Rekao je da želi nastaviti izgrađivati riječku Crkvu na dobrim temeljima koje su postavili oni prije nas, „ali i dajući tomu svoj doprinos, u duhu Drugog vatikanskog koncila i onih poticaja koje nam daje papa Franjo kad nas poziva na misionarsku preobrazbu Crkve i evanđeosku radost nas kršćana.“

Tako je već u prvim obraćanjima novi riječki nadbiskup jasno očitovao gdje pronalazi poticaje za djelovanje suvremene Crkve, uvijek tražeći nadahnuće na najvažnijem izvoru: Isusu Kristu. Što to konkretno znači, kako u tom duhu djelovati i što učiniti u svakoj pojedinoj situaciji, riječki je nadbiskup dosljedno pokazao u protekle dvije godine dok je bio koadjutor, ali i još mnogo ranije kada je bio na čelu Dubrovačke biskupije.

Premda su njegovi stavovi jasno utemeljeni u Dokumentima Crkve i riječima aktualnog Pape, neke njegove izjave i djela nisu naišle na jednoglasno odobravanje. Pomoć migrantima iz Azije, poštivanje istospolnih zajednica, poziv na bezuvjetno praštanje, suzdržljivost od kritika i optuživanja..., teme su koje lako padaju na ispit ljudskih slabosti. „Nemojmo ukazivati na grešnost drugih, nego se trudimo oko vlastite svetosti“, rekao je uoči Svih svetih na molitvenom bdijenju mladih, *Holywin*, koje se često stavlja u kontekst suprotstavljenosti s nekršćanskom zabavom *Halloween*.

Osporavatelji njegovih izjava misle da bi Crkva trebala govoriti nešto drugo. Oni žele Crkvu koja jasno kaže što se smije, a što ne smije, osuđuje grijeh i zna tko su protivnici Crkve i njezina nauka. Sve nam to govori da vjerojatno jedan dio vjernika još uvijek nije spreman za suvremenu Crkvu kakvu želi papa Franjo, Crkvu koja je svjesna svijeta u kojemu živi, situacija u kojima se ljudi nalaze i problema koji ih muče. To je Crkva koja zna što je grijeh, a što grijeh nije, ali ne osuđuje, nego pomaže. To je Crkva koja se u svakom trenutku pita: Što bi Isus Krist sada učinio?

„Isus nije došao samo vjernicima, nego svim ljudima“, poručio je nedavno nadbiskup Mate proslavljajući svoj imendan u župi sv. Mateja na Viškovu.

Papa Franjo je na povratku iz Bahreina 6. studenoga u zrakoplovu razgovarao s novinarima koji su putovali s njim i odgovarao na njihova pitanja, izvještava Vatican News.

AKO NEMA SUSRETA S KRISTOM, POSTOJAT ĆE SAMO ETIKA PRERUŠENA U KRŠĆANSTVO

Papa je govorio o Ukrajini i o brojnim sukobima u svijetu, o tomu koliko je važno dati ženama prava i jednakost, o migrantima na brodovima, o zlostavljanju maloljetnika te Crkvi u Njemačkoj i Europi.

U BAHREINU SAMO 10% KRŠĆANA

Kraljevina Bahrein je otočna država u jugozapadnoj Aziji s nešto više od 1.5 milijuna stanovnika. Obuhvaća istoimeni otok i nekoliko manjih u Perzijskom zaljevu. Ima morską granicu s Katarom i Saudijskom Arabijom s kojom je povezan cestovnim mostom. Gospodarstvo Bahreina temelji se na proizvodnji i rafiniranju nafte, ali zemlja se zbog ograničenih zaliha sve više okreće uslužnom, osobito financijskom sektoru.

Većina stanovnika Bahreina su Arapi i Islam je državna vjera. Oko 80% stanovnika su muslimani, 10% kršćani, a 10% pripadnici raznih azijskih vjera (većinom strani radnici). Mala zajednica od oko 160 000 katolika okupljena je u dvije župe u kojima djeluje 20 svećenika od kojih su sedmorica redovnici. Prisutan i jedan redovnički brat te sedam redovnica. U pastoralu im pomaže 89 katehista. U Bahreinu djeluju dvije katoličke osnovne škole koje pohađa 987 učenika te jedna srednja škola koju pohađa 328 učenika.

PUTOVANJE SUSRETA

Na povratku iz Bahreina, u zrakoplovu s novinarima, Sveti Otac se osvrnuo na upravo završeni četverodnevni posjet toj zemlji. Istaknuo je da je to bilo putovanje susreta, jer je njegova svrha bila upravo biti u međureligijskom dijalogu s islamom i u ekumenskom dijalogu s patrijarhom Bartolomejem.

„S muslimanskoga stajališta, pozorno sam slušao govore velikog imama te me pogodio način na koji je on toliko inzistirao na unutarislamskom dijalogu, i to ne kako bi se izbrisale razlike, nego u svrhu boljšega razumijevanja i zajedničkoga rada. Mi kršćani imamo pomalo ružnu povijest razlika koje su nas dovele do vjerskih ratova. Sada, zahvaljujući Bogu, nakon Koncila, došlo je do približavanja te možemo razgovarati i raditi zajedno, a to je važno, to je svjedočanstvo činjenja dobra drugima“, istaknuo je Papa te posebno spomenuo zajedničku brigu svih, odnosno očuvanje svega stvorenoga.

PRAVA ŽENA

Papa Franjo je potom opširno govorio o pravima žena te upitao zašto se žena mora toliko boriti za svoja prava. „Jednakost između muškaraca i žena još nije općenito pronađena, zato se događa da se žene smatraju drugorazrednima. Moramo se i dalje boriti za to, jer žene su dar. Bog je stvorio jednake muškarca i ženu. Sva prava žena proizlaze iz te jednakosti“, istaknuo je Papa. „Društvo koje briše žene iz javnoga života, društvo je koje samo sebe osiromašuje. Važna su, naime, jednaka prava, ali i jednake mogućnosti“, istaknuo je Sveti Otac.

UKRAJINA

Što se tiče rata u Ukrajini, Papa je istaknuo da Vatikan sve pozorno prati te je spomenuo svoj posjet ruskom veleposlanstvu i telefonske razgovore s ukrajinskim predsjednikom Volodimirom Zelenskim. Napomenuo je da osjeća veliku naklonost prema ruskom i prema ukrajinskom narodu, ističući ruski humanizam i Dostojevskoga „koji nas i danas potiče na razmišljanje o kršćanstvu“.

„Iskorištavajući pitanje o Ukrajini, želio bih se požaliti: u jednom stoljeću tri svjetska rata! Onaj od 1914. do 1918., onaj od 1939. do 1945. i sada ovaj! To je svjetski rat, jer istina je da kada imperiji oslabe, osjećaju potrebu za ratom kako bi se osjetili snažni, a i kako bi prodavali oružje“, napomenuo je papa Franjo. Potom je spomenuo i druge dijelove svijeta u kojima se već godinama vode sukobi, kao što su Jemen, Mjanmar, Etiopija, Sirija.

„Zato vi, novinari, molim vas, budite mirotvorci, govorite protiv ratova, borite se protiv rata. Molim vas to kao brat“, potaknuo je Sveti Otac.

MALOLJETNICI I MIGRANTI

Odgovarajući na pitanja o zlostavljanju maloljetnika i o migrantima, papa Franjo je javno zahvalio kardinalu Seánu Patricku O'Malleyju koji je naslutio potrebu da se pitanje zlostavljanja institucionalizira ustanovljujući Povjerenstvo za zaštitu maloljetnika, te istaknuo da je Crkva u tomu odlučna.

„Riječ je o procesu koji se hrabro provodi, jer želja je Crkve da sve razjasni. Prva stvar koju trebamo osjetiti jest sram. Vjerujem da je sram milost“, kazao je Papa.

Što se pak tiče migranata, Sveti Otac ponovno je istaknuo da njih valja prihvatiti, pratiti, promicati i integrirati. Osim toga, svaka se vlada Europske unije treba dogovoriti koliko migranata može primiti. „Život se mora spasiti. Zna li da je Mediteran danas groblje?“, upitao je, a potom napomenuo da se o migrantskoj politici valja dogovoriti među svim zemljama.

ŠTO MOŽEMO NAUČITI OD CRKVE U BAHREINU?

Njemačkoga je novinara zanimalo može li Crkva u Njemačkoj nešto naučiti od malenoga stada koje su vidjeli u Bahreinu. Papa Franjo je prije svega istaknuo da Njemačka ima veliku i lijepu Evangeličku Crkvu, te stoga ne bi želio imati još jednu koja sigurno ne bi bila tako dobra kao ona. Papa želi Katoličku Crkvu u bratstvu s Evangeličkom Crkvom. „Ponekad izgubimo religiozni osjećaj naroda, svetog, vjernog naroda Božjeg, pa zapadnemo u etičke rasprave – rasprave o okolnostima, rasprave koje imaju teološke implikacije, ali nisu bit teologije. Valja vidjeti što osjeća sveti Božji narod. Valja vidjeti tu jednostavnu vjernost koju možete naći kod djedova i baka. Ne kažem da se treba vratiti; ali valja ići na izvor nadahnuća, na korijene. Svi mi imamo povijest vjerskih korijenja; i narodi ih imaju, stoga ih valja ponovno otkriti!“, kazao je Papa te istaknuo da je bit vjere susret sa živim Isusom Kristom.

„Iz tog susreta proizlazi hrabrost za odlazak na periferije, čak i na moralne periferije ljudi, kako bismo im pomogli. Ali, ako nema susreta s Isusom Kristom, postojat će samo etika prerušena u kršćanstvo“, istaknuo je na kraju papa Franjo, a prenosi Vatican News.

Razgovor: nadbiskup u miru mons. dr. Ivan Devčić

Razgovarao: Danijel Delonga

Prvi riječki nadbiskup i metropolit Ivan Devčić ove je godine, prema uobičajenom protokolu, obavijestio Apostolsku nuncijaturu da će 1. siječnja 2023. godine navršiti 75 godina života, čime ulazi u uobičajenu kanonsku dob za umirovljenje. Njegov zahtjev za odlazak u mirovinu prihvaćen je i objavljen 11. listopada u Nadbiskupskom domu u Rijeci. Novi riječki nadbiskup i metropolit tako je postao mons. Mate Uzinić, do tog trenutka nadbiskup koadjutor.

S nadbiskupom u miru Ivanom razgovarali smo nakon što je u svečanom liturgijskom činu simbolično predao pastirski štap svomu nasljedniku.

Cijeli sam život bio profesor tako da mi je draga i knjiga. Bio sam i novinar, volim pisanu riječ i još uvijek pišem. Uskoro ću se preseliti u sjemenišnu zgradu, tamo će biti moja rezidencija i sve moje knjige idu sa mnom.

Ako nadvladamo pasivnost i egoizam, otvorit ćemo prostor nadi

○ Oče nadbiskupe, nakon 22 godine, koliko ste upravljali Riječkom nadbiskupijom i služili joj, došlo je vrijeme za mirovinu. Sada ste nadbiskup u miru i predali ste svoj pastirski štap svome nasljedniku, Mati Uziniću. Što mu možete poručiti?

Poručiti mu mogu da nastavi graditi na temeljima koji su prije njega postavljeni, što je i on sam, pri preuzimanju ove službe, rekao da će činiti. Tradicija dosadašnjih riječkih nadbiskupa, mons. Viktora Burića, mons. Josipa Pavlišića, mons. Antona Tamaruta pa i mene kao posljednjeg u tom nizu navedenih prethodnika, pokazuje da su svi bili jako bliski narodu, voljeli su posjećivati župe i susretati se s vjernicima. I ljudi su to znali cijeniti, ljudi vole kad vide da je biskup bliska osoba koja ih razumije. Naučio sam to na primjeru nadbiskupa Pavlišića, a i on sam mi je, kada sam postao nadbiskup, davao dragocjene smjernice. Biskupska služba nije kancelarijska služba, biskup mora biti među narodom.

Vidim da i nadbiskup Mate voli ići među ljude. Pa i njegovo je biskupsko geslo „Od ljudi za ljude“. Stoga sve što mu mogu poručiti je neka nastavi biti vjeran svomu geslu.

○ Nadbiskup Uzinić započeo je prije dvije godine svoju službu nadbiskupa koadjutora pa su se Vaše aktivnosti i dužnosti već od tog trenutka počele smanjivati. Mogli bismo reći da ste se već tada počeli pripremati za mirovinu. Kakvi su Vam planovi, gdje ćete stanovati, hoćete li se posvetiti nečemu čemu prije niste mogli? Što radi nadbiskup u miru?

Moram priznati da mi nedostaje upravo ovo što sam spomenuo, posjećivati župe i susretati se s ljudima. Koliko god je to naporno, toliko takvi susreti i odmori, napune čovjeka. Ali imam i druge afinitete. Cijeli sam život bio profesor tako da mi je draga i knjiga. Bio sam i novinar, volim pisanu riječ i još uvijek pišem. Objavio sam nekoliko knjiga, a u pripremi je još jedno izdanje u četiri sveska. Uskoro ću se preseliti u sjemenišnu zgradu, tamo će biti moja rezidencija i sve knjige koje sam imao u Ordinarijatu idu sa mnom.

○ **Vaša je služba nadbiskupa obilježena geslom koje ste izabrali „Krist naša nada“. Možemo reći da je tako i Vaše služenje mjesnoj Crkvi bilo obilježeno nadom i pouzdanjem u Boga. Ima li nade kada pogledamo nedavne rezultate popisa stanovništva u kojem je vidljivo da rapidno opada broj stanovnika, a vjerojatno i postotak katolika u društvu? Jesu li građani Hrvatske razočarani u Crkvu i politiku kojom se upravlja Hrvatskom?**

Sigurno da ima propusta i među političarima, kao i unutar Crkve. Vjerojatno je nekima to jedan od razloga za odlazak iz Hrvatske. Ali da bi bilo nade, da bi nam svima bilo bolje, svatko se mora zapitati: a što sam ja učinio za bolje društvo? Dakle svatko bi trebao krenuti od sebe, ne samo čekati i kritizirati. Kao što sam već rekao, kada se govori o Crkvi, o svima nama pojedinačno ovisi kako će Crkva vršiti svoje poslanje. Jednako tako o svakome od nas ovisi i kakvo će biti društvo koje nas okružuje. Često kod ljudi možemo primijetiti tu neku pasivnost, da samo čekaju što će im tko dati, a nikako da i sami što učine.

Druga boljka društva je egoizam. Razmišljanje kako je najvažnije sebe namiriti ne misleći na druge. Nespremnost na žrtvu za opće dobro. Nespremnost imati više djece i žrtvovati se za njih. A Isus je lijepo rekao, „Sve, dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima.“ (Matej 7, 12). Potrebno je dakle krenuti od sebe, vidjeti što činim i što mogu činiti bolje, a onda nadići sebe i sebičnost pa vidjeti što mogu učiniti za druge. To je put nade, mira i napretka. Ako nadvladamo pasivnost i egoizam, otvorit ćemo prostor nadi. Ljudi će tada više cijeniti i vjeru i Crkvu i njezin doprinos društvu.

○ **Prvi ste riječki nadbiskup s obzirom da je i Riječka nadbiskupija utemeljena u godini vašeg biskupskog imenovanja i redjenja. No kao svećenik bili ste u službi mnogo veće Riječko-senjske nadbiskupije iz koje je 2000. godine izdvojena zasebna Gospičko-senjska biskupija. Kako danas gledate na tu podjelu, je li se pokazala korisnom? Pratite li što se događa u Vašem kraju, u krasnarskom Svetišću?**

Mislim da se i sada, nakon 22 godine, može potvrditi da je to bilo nužno. Riječko-senjska nadbiskupija obuhvaćala je zaista veliki teritorij i svakom je nadbiskupu bilo teško to pokrivati. Velike zasluge za formiranje Gospičko-senjske biskupije imao je moj pokojni kolega povjesničar, gospičko-senjski biskup mons. dr. Mile Bogović. On je u suradnji s tadašnjim riječko-senjskim nadbiskupom mons. dr. Antunom Tamarutom ukazao na potrebu formiranja još jedne biskupije i to uspio ostvariti. Tako je postao prvi gospičko-senjski biskup, a nekoliko mjeseci nakon formiranja te biskupije i Riječke nadbiskupije ja sam postao prvi riječki nadbiskup.

S obzirom da sam bio svećenik Riječko-senjske nadbiskupije, a rodom sam iz Krasna naravno da pratim i što se događa u toj biskupiji. Drago mi je što je biskupa Bogovića naslijedio biskup Zdenko Križić koji također razumije taj narod i blizak im je.

○ **Često i sami ističete kako je dolazak svetog pape Ivana Pavla II. i njegov petodnevni boravak u Rijeci, najvažniji događaj za Riječku nadbiskupiju u vašem mandatu. Zasigurno je bilo i drugih. Održan je Euharistijski kongres 2009. godine, osnovane su brojne ustanove, uredi i povjerenstva, uređen je Ordinarijat. U ove 22 godine Riječka je nadbiskupija rasla u mnogim aspektima. Sjećate li se početaka, što je bilo prvo što ste željeli učiniti?**

S obzirom da je biskupija već bila dobro ustrojena, nisam morao početi od nule. Želio sam ojačati biskupijsko sjedište, osnovao sam nove Urede, a nakon nekoliko godina dogradio i uredio i prostor za te urede. To mi je bilo važno jer iz sjedišta biskupije moraju dolaziti pastoralni poticaji za rad s vjernicima.

Drugo do čega mi je bilo stalo naobrazba je svećenika, redovnika i laika. Poticao sam ih, posebno studente teologije, da nastave svoj studij i učenje. Smatram da se jedino duhovnom i znanstvenom formacijom svećenika i laika Crkva može nositi s izazovima današnjeg vremena. Potrebno je stalno pratiti situaciju u društvu i odgovarati na pitanja ljudi. A tih je pitanja sve više. Informacija

koje su dostupne sve je više. Pojavljuju se različite ponude i komentari. Ljudi više ne vjeruju bez pogovora niti svećeniku niti papi. Potrebno je s njima stupiti u dijalog i treba znati kako to učiniti.

Posebno sam želio u poslanje Crkve uključiti i što više laika, jer Crkvu ne čine samo biskup i svećenici. Što više povjerenja damo ljudima, to su oni vjerniji Crkvi.

○ **Želja za uključivanjem vjernika laika u život Crkve očitovala se kada ste osnovali Nadbiskupijsko pastoralno vijeće, inzistirali na uspostavi pastoralnog vijeća u svakoj župi, a održano je i nekoliko nadbiskupijskih susreta vijećnika. Time ste na neki način anticipirali Sinodalni hod kojega je prošle godine pokrenuo papa Franjo. Kako gledate na taj proces u kojem sudjeluje cijela Katolička Crkva?**

Svi koji smo članovi Crkve moramo više raditi na njezinu poslanju. Ne samo svećenici, nego svi vjernici. Svima je povjerena zadaća Crkve, a nju je Isus jasno izrekao: Idite po svem svijetu i učinite ljude mojim učenicima.

Sinodalni hod nije nastao sam od sebe. Njemu je vrata otvorio Drugi vatikanski sabor. To je bio važan zaokret Crkve u suvremenom svijetu. Donio je u svijest važnost laika i otvorenost Crkve društvu i dijalogu, s onima koji nisu katolici, jer Crkva je pozvana donositi Krista ne samo vjernicima nego svim ljudima. Isus nije došao spasiti samo one koji će se za njegov rukav držati.

Zbog toga svi koji smo članovi Crkve moramo više raditi na poslanju Crkve. Ne samo svećenici, nego svi vjernici. Svima je povjerena zadaća Crkve, a nju je Isus jasno izrekao: „Idite po svem svijetu i učinite sve ljude mojim učenicima“. To je ono što kao Crkva moramo činiti. Crkva kao narod Božji nije u suprotnosti sa svijetom. Papa Franjo sigurno je na to mislio kada je pokrenuo Sinodalni hod. On se ne događa samo unutar Crkve, nego i u dijalogu sa svijetom.

Tečaj hrvatskog jezika za Ukrajinke

Filozofski fakultet u Rijeci u listopadu je započeo s izvođenjem tečaja hrvatskog jezika za stotinjak Ukrajinaca u Primorsko-goranskoj županiji koji su zbog rata izbjegli iz zemlje. Naručitelj programa je Caritas Riječke nadbiskupije i financi-

ran je, posredstvom Hrvatskog Caritasa, sredstvima Caritasa Američke biskupske konferencije „Catholic Relief Services“ predviđenim za pomoć izbjeglim Ukrajinca u Hrvatskoj. Naziv ovog međunarodnog projekta je „Zbrinjavanje potreba osoba iz

Ukrajine koje u RH ostvaruju zaštitu temeljem EUTD u mreži nad/biskupijskih Caritasa“ te se tim sredstvima posredstvom Hrvatskog Caritasa financiraju i drugi oblici pomoći Ukrajinca u Hrvatskoj. Provedba tečaja hrvatskog jezika potvrđena je ugovorom koji su 20. listopada u učionici fakulteta potpisali dekan Filozofskoga fakulteta prof. dr. sc. Aleksandar Mijatović, ravnateljica Caritasa Riječke nadbiskupije s. M. Faustina Kovačević i ravnatelj Hrvatskoga Caritasa Tomislav Glavnik.

Caritas Riječke nadbiskupije od početka ruske agresije pomaže izbjeglicama iz Ukrajine te je uvidio njihovu potrebu učenja hrvatskog jezika. „Primijetili smo da je njima jezik najveća barijera za život ovdje, posebno za pronalaženje posla“, rekla je ravnateljica Caritasa. Iz tog je razloga dogovorena suradnja s Filozofskim fakultetom u Rijeci i Riječkom kroatističkom školom s voditeljicom Sandrom Jukić. Tečaj je za korisnike besplatan, a izvode ga profesorice Silvija Gojević i Tanja Diklić.

D. D.

Radionica nad/biskupijskih Caritasa koji sudjeluju u pomoći izbjeglim Ukrajinca

ZAŠTITA I INTEGRACIJA

U organizaciji Hrvatskog Caritasa i Catholic Relief Services-a – Caritasa Američke Katoličke biskupske konferencije od 24. do 26. listopada u zgradi Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu održan je trodnevni susret na temu zaštite maloljetnika te planiranja nastavka aktivnosti u pružanju pomoći izbjeglica iz Ukrajine na području Republike Hrvatske.

Osobita pažnja bila je posvećena analizi aktivnosti u proteklih šest mjeseci provođenja pilot-projekta u kojem trenutno sudjeluje više od 450 ukrajinskih obitelji, od kojih 90% majke s djecom mlađom od osamnaest godina, dok preostali dio čine osobe starije od 65 godina života te osobe s invaliditetom ili težim bolestima koje im priječe uključivanje u integracijske aktivnosti ili tržište rada. Dogovoreno je da se pilot projekt produži do kraja 2022. godine, nakon čega se planira nastavak suradnje za što se nad/biskupij-

ski Caritasi pripremaju širenjem mreže integracijskih aktivnosti te jačanje personalnih i tehničkih kapaciteta koji se financiraju iz sredstava ovog pilot projekta.

Provoditeljima projekta predstavljena je inovacija na području novčane pomoći koja će od studenog provesti u suradnji s Aircashom, a radi se o Mastercard karticama koje će se izdavati

nositeljima pomoći i mjesečno nadopunjavati određenim iznosom koji odobrava donator.

Na radionici su sudjelovali ravnatelji i koordinatori projekta iz nad/biskupijskih Caritasa Zagrebačke, Varaždinske, Đakovačko-osječke, Riječke, Krčke, Splitsko-makarske i Dubrovačke nad/biskupije. Ispred Catholic Relief Services radionicu su vodili Kevin Raabe, program menadžer za Hrvatsku, Srđan Vidačković i Anna Hodžić.

POMOĆ PRI PRONALAŽENJU POSLA

U svrhu poboljšanja kvalitete života Ukrajinacima, uglavnom ženama, koji su utočište pronašli u Hrvatskoj, Caritas Riječke nadbiskupije i Europe Direct Rijeka pri Riječkoj razvojnoj agenciji Porin d.o.o., 4. studenog organizirali su susret na brodu-hotelu Marina privezanim u Riječkoj luci.

„U redovitom radu i pružanju pomoći ženama iz Ukrajine vidjeli smo da bi mnoge od njih htjele raditi te smo tražili načine kako im pomoći pri zapošljavanju. Zbog toga i ovaj susret kao prvi korak u njihovom procesu traženja posla“, rekla je ravnateljica Caritasa s. Marija Faustina Kovačević.

Doris Šošić u ime riječkog Europe Direct centra istaknula je kako na ovom susretu žele upoznati mlade nezaposlene Ukrajinke s organizacijama koje im mogu pomoći pri zapošljavanju te otvoriti

teme koje ih zanimaju. Važan je bio i osobni susret s osobama koje mogu odgovoriti na neka njihova pitanja i pomoći im. Potvrdila je to Ana Lončarić iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje - Područni ured Rijeka te ponudila mogućnost posredovanja između njih i mogućih poslodavaca.

Andrej Marušić iz Ustanove za obrazovanje odraslih DANTE kratko je predstavio ponudene programe obrazovanja za poslove u kojima se traže djelatnici. Podsjetio ih je da Republika Hrvatska, uz pomoć Europske Unije financira program Vaučer kojim im je omogućeno plaćanja takvih edukacije.

Brojna su pitanja sudionica pokazala kako među izbjeglicama iz Ukrajine vlada veliko zanimanje za mogućnost edukacije i pronalaženja posla.

Volonteri su 15. i 16. listopada sudjelovali u aktivnostima Caritasa Riječke nadbiskupije. Njih 9 razveselilo je 12 djece i njihove majke iz Ukrajine. Uz pjesmu i ples u prostorijama nadbiskupijskog Caritas, pripremili su i prigodne poklone, igračke i slatkiše.

U subotu 16. listopada 3 volonterke i 3 volontera stigli su pred Caritasovo skladište gdje su preuzeli 35 paketa s prehrambenim proizvodima za 35 Caritasovih korisnika koja su tijekom dana posjetili u njihovim domovima.

VOLONTERI AKCIJE 72 SATA BEZ KOMPROMISA

Stotinjak mladih volontera u čak 16 različitih volonterskih akcija sudjelovalo je tijekom listopada u međunarodnoj humanitarnoj akciji 72 sata bez kompromisa.

Čišćenje okoliša na sveučilišnom Kampusu, druženje s korisnicima Doma za psihički bolesne osobe – Turnić, rad u Prihvatilištu za beskućnike “Ruže sv. Franje”, pomaganje u pripremi ručka u Kući utočišta, druženje i ples u Domu za starije osobe Kantrida, prikupljanje prehrambenih namirnica za Socijalnu samoposlugu „Ruže sv. Franje“, samo su neke od akcija kojima su mladi, u prepoznatljivim zelenim majicama, volontiranjem pomagali onima u potrebi i ustanovama koje se o njima brinu.

Mladi su, pod vodstvom Ureda za mlade Riječke nadbiskupije, pomogli još i djeci iz Ukrajine, Domu za nezbrinutu djecu, dječjem vrtiću, hospiciju, Caritasu i Crvenom križu, udruzi “Srce za nju”, časopisu „Ulične svjetiljke“ te migrantima koji su u tranzitu kroz Rijeku.

Rijeka se tako pridružila nizu gradova u kojima su od 13. do 16. listopada volonteri pokazali snagu zajedništva i solidarnosti.

Dvije volonterke, Miriam Volarić i Emma Pejić Tomić, istaknule su zadovoljstvo time što pomažu drugima te kako ih ovaj projekt motivira da i nakon završetka nastave s volontiranjem.

Voditelj riječkog projekta Matej Pedišić uoči početka akcija objasnio je kako je smisao akcije ‘beskompromisno davanje vremena, znanja i ljubavi za one kojima je to potrebno’. Mladi su tako prihvatili poziv ovogodišnjeg gesla “Probudi se!” i odlučili biti promjena koja je današnjem uspavanom vremenu itekako potrebna.

Akcija je zaključena svečanim euharistijskim slavljem u nedjelju 16. listopada koje je crkvi sv. Jeronima u Rijeci predvodio riječki nadbiskup i metropolit mons. Mate Uzinić u suslavlju studentskog kapelana o. Ivana Dominika Iličića. „Nastavite i u svakod-

nevnom životu beskompromisno služiti u ljubavi. Nemojte od potrebitih, a njih ima na svim razinama, u našim obiteljima, crkvenim i društvenim zajednicama, okrenuti glavu u materijalnom, ali i u duhovnom smislu. Budite beskompromisni u činjenju dobra”, poručio je mladima nadbiskup Uzinić.

M. Ž.

Svetci zazivani u pomoć kod zaraznih bolesti

LAZARET SV. KARLA BOROMEJSKOG U RIJECI

Od starog riječkog Lazareta sv. Karla Boromejskog, osim južnog ulaznog portala u Krešimirovoj ulici, ostalo je sačuvano do danas i nekoliko lučkih skladišnih zgrada koje koriste riječki vatrogasci te medicinske ustanove. Na portalu je uklesan natpis prema kojem je car Karlo VI. "pobožan, sretan, uzvišen da se javno zdravlje ne narušava pomorskom trgovinom".

Piše: Goran Moravček

Ubrzo nakon što je car Karlo VI., koji je bio ujedno hrvatski kralj Karlo III., proglasio pravo neometane plovidbe Jadranskim morem (1717.) te Rijeci dodijelio status slobodne luke (1719.), otvoren je 1724. godine riječki Lazaret sv. Karla Boromejskog. U sklopu Lazareta postojala je i kapela posvećena sv. Karlu s glavnim i pobožnim oltarom, izgrađena 1726. godine.

Položaj prostora za karantenu odredio potok Brajda, koji je Lazaret snabdijevao svježom vodom, a nevolje je stvarao Škurinjski potok čije su bujice nanosima zatrpavale Mandrač, riječku Slobodnu luku. U doba francuske uprave, 1812., Lazaret je bio ukinut i premješten u Kraljevicu da bi dvije godine potom, pod habsburškom vlašću, ponovo bio vraćen u Rijeku. Kako Mandrač, a to je ujedno i prva riječka umjetna luka, nije mogao prihvatiti veće brodove, bilo je određeno da se karantena za pomorce, putnike i brodski teret uredi u uvali Martinšćica 1833. godine pod zaštitom sv. Franje, a Lazaret u Rijeci preda na korištenje vojsci.

IZBRISANA IMENA SVETACA

Lazareti su nazvani prema siromahu Lazaru koji je pred vratima čekao da se najede ostataka s bogataševa stola. Dok je Lazar tako ležao u nemoći, gladan i uzaludno proseći pred vratima škrtog bogataša, dolazili su psi i lizali mu čireve. Po ovome Lazaru, kojega

spominje Evanđelje po Luki, nazvan je red sv. Lazara od Jeruzalema, osnovan u 12. stoljeću. Red je osnovao lazaretske hospicije, a povezuje se i s prvim karantenama u kojima su se na određeno vrijeme izolirale osobe kako bi se spriječilo širenje zaraza.

Od nekadašnjeg Lazareta sv. Karla Boromejskog ostao je sačuvan južni barokni portal na kojem je uklesan natpis prema kojem je car Karlo VI. "pobožan, sretan, uzvišen da se javno zdravlje ne narušava pomorskom trgovinom" te je "za čišćenje putnika i roba ovo zdanje vlastitim novcem podigao". Kako je habsburški car Karlo VI. bio pobožan, određeno je da riječki lazaret nosi ime njegova imenjaka, sv. Karla Boromejskog, ali je taj naziv gotovo potpuno nestao iz kolektivnog sjećanja grada. "Luka različitosti" sustavno je izbrisala nazivlje povezano sa svetcima i vjerom pa se to dogodilo i sa svetim Karlom Boromejskim, koji je u 17. i 18. stoljeću bio popularan zaštitnik od zaraznih bolesti u austrijskim zemljama, kojima je pripadala i Rijeka.

U nas su sv. Sebastian i sv. Rok također omiljeni zaštitnici od zaraznih bolesti. Nakon što je epska epidemija kuge 1291. godine opustošila Primorje s Rijekom te Istru, podigli su Riječani u Starom gradu kapelu sv. Fabijana i Sebastijana. Kuga koja je u lipnju 1599. izbila u riječkoj manufakturi kože pokosila je do kolovoza te godine živote više od 300 Riječanki i Riječana ili osminu žitelja naselja na desnoj obali Rječine. Kao zavjet sagrađena je u Starom gradu kapela sv. Roka uz Zbornu crkvu Uznesenja Marijina.

U Ulici sv. Sebastijana bila je u prvoj polovici 15. stoljeća osnovana i prva riječka zdravstvena ustanova, hospital u koji su uz bolesne smješteni nemoćni te skitnice i siročad, a imao je ulogu i

lazareta. Zgrada nije sačuvana, ali je zabilježeno u povijesnim izvorima da su bolesnici mogli s prozora, koji je gledao prema kapeli sv. Sebastijana, slušati svetu misu. "Bolnica" je nakon toga premještena u zgradu kod Kosog tornja te se u Statutu Rijeke iz 1530. godine navodi kao hospital Sv. Marije. Nije poznato kad je hospital promijenio ime i postao bolnicom Sv. Duha nazvanom tako prema istoimenoj kapeli uz Zbornu crkvu. Osim ova dva gradska hospitala postojao je i hospital augustinaca pustinjaka na Andrejšćici. Nova bolnica Sv. Duha otvorena je 1823. godine u današnjoj Ciottinoj ulici, a stoljeće kasnije gradska bolnica seli u zgradu Vojno pomorske akademije sagrađene, tada uz morsku obalu, u neposrednoj blizini Lazareta sv. Karla Boromejskog.

LAZARET SV. FRANJE U MARTINŠĆICI

Nakon što se stari lazaret pokazao neprikladnim za sve prometniju riječku luku, uvala Martinšćica izabrana je za karantenu zbog prirodne uvale, obilja vode koju su donosili draški vodotoci Javor i Potok te izvorište škverske vode, koju su koristili i žitelji starog Škvera. Lazaret sv. Franje u Martinšćici otvoren je uz prigodno slavlje 2. lipnja 1833. Prvi kapetan bio je Mate Lazarić koji je toga dana brigantinom Ernest s tovarom žita dopremljenog iz Odese uplovio u lazaretsku luku u Martinšćici.

"Luka različitosti" sustavno je izbrisala nazivlje povezano sa svetcima i vjerom pa se to dogodilo i sa svetim Karlom Boromejskim, koji je u 17. i 18. stoljeću bio popularan zaštitnik od zaraznih bolesti u austrijskim zemljama, kojima je pripadala i Rijeka.

natpisom na slavu cara Franje I., nadvojvode Josipa te guvernera Ferencza Ūrmenyja. Lazaret je postojao do Prvog sv. rata, a nakon toga je u Martinšćici otvorena vojna bolnica. Poslije rata u kompleksu bivšeg Lazareta uređuje se odmaralište, koje je postojalo sve do početka šezdesetih godina prošlog stoljeća kad je čarobnu uvalu zaposjelo remontno brodogradilište Viktor Lenac.

Od starog riječkog Lazareta sv. Karla Boromejskog, osim južnog ulaznog portala, ostalo je sačuvano i nekoliko lučkih skladišnih zgrada koje koriste riječki vatrogasci te medicinske ustanove. Prva riječka slobodna luka, Mandrač, kao i lazaretsko pristanište na ušću Škurinjskog potoka, nestali su nasipavanjem obale u drugoj polovici 19. stoljeća tijekom mađarske uprave. Prilikom obnove Krešimirove ulice, gradske žile kucavice, privremeno su 2019. godine izronili ostatci rive starog Mandrača, ali su ponovo zatrpani te prekriveni slojem asfalta.

SV. KARLO BOROMEJSKI

Prisjećanje na prvi riječki lazaret povezano je s mojim nedavnim posjetom Aroni, rodnog mjesta sv. Karla Boromejskog na obalama jezera Maggiore u talijanskoj pokrajini Pijemont. Ponad mjesta uzdiže se kolosalna statua "Sancarlona", visoka 23,5 metra, podignuta u 17. stoljeću, koju je osmislio Giovanni Battista Crespi. Spomenik iz Arone bio je najviši na svijetu gotovo dva stoljeća, među kipovima koji se mogu posjetiti iznutra, a nadmašio ga je 1886. godine Kip slobode u New Yorku, čiji je projektant Frédéric Auguste Bartholdi potražio nadahnuće upravo na brdu iznad jezera Maggiore proučavajući spomenik "Sancarlona".

Sv. Karlo Boromejski rođen je u bogatoj obitelji 2. listopada 1538. godine. Umro je 3. studenoga 1584., proglašen je blaženim 1602., a svetim 1610., samo 26 godina nakon smrti. Sv. Karlo je podrijetlom iz plemićke obitelji Borromeo. Članovi te obitelji uredili su na jezeru Maggiore jedinstvene po ljepoti Boromejske otoke. Za vrijeme studija pravnih znanosti u Paviji Karlo je primio vijest da je njegov ujak kardinal Giovanni Medici proglašen papom Pijem IV. Papa je pogurao crkvenu kanjeru budućega svetca, koji je bio obasut častima i uglednim službama. U svojim ranim dvadesetima proglašen je kardinalom i papinim tajnikom, a kasnije nadbiskupom Milana. Smrt brata snažno ga je potresla te je promijenio svoj život. Počeo je živjeti isposnički, a savjetnikom i prijateljem mu je postao sv. Filip Neri. Posvetio se karitativnom radu te se zalagao za otvaranje hospicija i bolnica. Kad su sedamdesetih godina 16. stoljeća zavladaile gladne godine, a nakon toga počela harati epidemija kuge u Milanu, koja je pokosila na tisuće života, nadbiskup Karlo istakao se kao izvrstan organizator i dobrotvor njegujući bolesnike. Razdijelio je svoje imanje, a siromasima je darovao čak i svoju kardinalsku odjeću. Zbog toga je i proglašen zaštitnikom od zaraznih bolesti. Crkva 4. studenoga slavi spomendan sv. Karla Boromejskoga, koji je uzor skromnosti i spremnosti u pomaganju potrebitima.

Susret voditelja Caritasovih ustanova koje skrbe o ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja

Zajedništvom za bolju zaštitu žrtava i prevenciju nasilja

Piše: Danijel Delonga

Ravnateljice i ravnatelji Caritasovih ustanova koje skrbe o ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja iz 5 biskupija okupili su se 20. listopada u Domu pastoralnih susreta u Lovranu. Bio je to prvi ovakav susret voditelja i djelatnika ovih specijaliziranih ustanova koje pomoć pružaju najslabijima i najugroženijima. Caritasove sigurne kuće u Rijeci, Zagrebu, Splitu, Dubrovniku i Šibeniku godišnje prime do 200 žena i djece.

Cilj je susreta bio progovoriti o zajedničkim djelatnostima i problemima kako bi suradnjom i zajedništvom mogli još više pružiti u zaštiti žrtava i prevenciji nasilja. Sudjelovanjem na susretu u radu su ih podržali riječki nadbiskup Mate Uzinić i ravnatelj Hrvatskog Caritasa fra Tomislav Glavnik. Nadbiskup Uzinić ohrabrio je djelatnike potičući ih da im temeljna motivacija u radu bude evanđelje. „Naravno da moramo zadovoljiti sve standarde koje propisuje civilno društvo, no za razliku od civilnih ustanova kod nas je drugačiji način na koji to činimo. To je način evanđelja. U korisnicima uvijek moramo prepoznati Isusa Krista, a prema njima se odnositi onako kako bi on to učinio. Dajući im ljubav i cijelog sebe. Naše poslanje i postojanje ima smisla samo ako dajemo nešto više od drugih. Krista.“ Nadbiskup je istaknuo kako je osim liječenja posljedica nasilja još važnije pitanje prevencije nasilja. Ono je moguće ako se tim korisnicima, posebno djeci, pokaže ljubav. „Neka osobe koje u obiteljima nisu osjetile ljubav i toplinu to osjete u našim ustanovama“, zaključio je nadbiskup.

„Neka osobe koje u obiteljima nisu osjetile ljubav i toplinu to osjete u našim ustanovama“, rekao je nadbiskup Uzinić.

kve. Istaknula je kako je to zalag na kojemu je moguće puno toga dobrog učiniti, ali potrebno je uvesti standarde kako bi Caritas i njegovi djelatnici uvijek mogli odgovoriti očekivanjima. „To znači pružiti uslugu koja će biti u skladu sa zakonom i civilnim standardima, ali i naukom Katoličke Crkve te misijom i vizijom Caritasa.“ U kontekstu povezivanja sigurnih kuća podsjetila je da u tih 5 ustanova radi 20 stručnjaka što je veliki potencijal u znanju i iskustvu. Njihovo umrežavanje može pomoći u boljoj izmjeni iskustava, ujednačavanju standarda, jačanju vidljivosti i utjecaja te tako u konačnici poboljšati uslugu prema korisnicima.

S tim su se složili svi sudionici koji su na susretu rado izmjenjivali iskustva i prijedloge te je dogovoreno da bi ova vrsta susreta trebala biti redovita godišnja praksa.

S. BENEDIKTA NINA KRAPIĆ:

Caritas je odavno prerastao u veliki brend koji je visoko prepoznatljiv i kojemu ljudi vjeruju. Svakom brendu ljudi vjeruju zbog identiteta s kojim se poistovjećuju. Dakle Caritasu vjeruju ne zbog konkretnih usluga koje Caritas pruža nego zato što postoji ono nešto zbog čega Caritas radi to što radi. Ljudima je u ovom slučaju bitnije zašto nešto radite nego što im je važno što radite.

Caritasu ljudi vjeruju zbog njegova identiteta, a to je ljubav i milosrđe. To su i obećanja koja je Caritas dao, da će promicati dostojanstvo svake osobe, da će ljubiti svaku osobu i cijelu osobu.

Sudionike su pozdravile i organizatorice susreta, ravnateljica Caritasa Riječke nadbiskupije s. Marija Faustina Kovačević i ravnateljica Caritasova Doma Sveta Ana, Željka Frković.

Oprepoznatljivosti Caritasa i važnosti povezivanja govorila je djelatnica riječkog doma Sveta Ana, s. Benedikta Nina Krapić. „Prema istraživanjima, Caritas je ustanova kojoj ljudi u Hrvatskoj vjeruju i koja ima veliku prepoznatljivost. Zapravo ogromnu“, rekla je s. Benedikta objasnivši da je to dijelom i zato što je ustanova Katoličke Cr-

U 5 ustanova biskupijskih Caritasa radi 20 stručnjaka koji se brinu o ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja i provode programe prevencije nasilja

U tijeku godine u Caritasovim domovima boravi 200 korisnika od čega više od polovice čine djeca. Korisnice i djeca u svakom domu mogu biti do godine dana, ali neke borave i kraće. Dvije trećine njih osamostale se nakon izlaska iz doma ili pronadu pomoć na drugi način. Jedna trećina vrati se nasilniku.

Riječki Dom Svete Ane najveća je i najstarija Caritasova sigurna kuća u Hrvatskoj, a u njemu može boraviti 30 korisnika. U Zagrebu je kapacitet 19 osoba, u Splitu 12, Šibeniku 10, a Dubrovnik koji je prije dvije godine započeo s radom može primiti 8 korisnika.

RIJEČKA NADBISKUPIJA: DOM SV. SVETA ANA – ZA ŽENE I DJECU ŽRTVE OBITELJSKOG NASILJA

Voditeljica Željka Frković: „Riječki dom je najveća i najstarija Caritasova sigurna kuća u Hrvatskoj. Potaknuli smo inicijativu okupljanja i povezivanja kako bismo bili što učinkovitiji u pružanju usluga ženama i djeci žrtvama nasilja.“

SPLITSKO-MAKARSKA NADBISKUPIJA: SKLONIŠTE ZA DJECU I ODRASLE ŽRTVE NASILJA U OBITELJI

Voditeljica Ivna Grubišić: „Naši korisnici nisu svi u jednom prostoru, nego u dva stana čija lokacija je tajna. Drago mi je zbog ovog susreta. Glas je snažniji kad nas je više.“

ZAGREBAČKA NADBISKUPIJA: KUĆA ZA ŽRTVE OBITELJSKOG NASILJA

Voditeljica Ljiljana Karlović: „Nažalost kapacitet je uvijek popunjen, zahtjeva ima gotovo dvostruko više. Zahvaljujući povezivanju naših iskustava, korisnik bi trebao dobiti kvalitetnu i brzu pomoć.“

DUBROVAČKA BISKUPIJA: SKLONIŠTE ZA ŽRTVE NASILJA U OBITELJI „JOSIPOV DOM“

Voditeljica Marija Đurović: „Mi smo najmlađa ovakva kuća, osnovana 2020. i rado učimo iz iskustva drugih.“

Lumbago - zdravstveni problem današnjice

Bolovi povezani s kralježnicom su drugi najčešći razlog (prvi su prehlade i druge infektivne bolesti) zbog kojeg se ljudi obraćaju za pomoć obiteljskom liječniku. Glavni uzrok tome je svakako način života u modernome svijetu: nedovoljna tjelesna aktivnost i sjedilački način života, nepovoljan položaj tijela kod pojedinih radnih procesa, razne povrijeđe i neprilagođena fizička naprezanja.

Priradio: dr. Ivan Host

Lumbago ili križobolja jedan je od najučestalijih zdravstvenih problema današnjice. Prema dostupnim podacima u Europi čak preko 80% osoba barem jednom u životu ima bolove u donjem dijelu leđa.

NAJČEŠĆI JE UZROK BOLOVANJA

Pod lumbagom ili križoboljom podrazumijevamo osjećaj boli u mirovanju ili pri kretanju u donjem tj. slabinskom (lumbalnom) dijelu kralježnice. O išijas govrimo kada se bol širi uzduž jedne ili obje noge. A ako istovremeno postoji bol u slabinskom dijelu kralježnice i u nozi tada kažemo da se radi o lumboišialgiji (lumboišialgia). No križobolja i lumboišialgija ne predstavljaju posebne bolesti - već se radi o simptomima raznih procesa koji su najčešće lokalizirani u donjem dijelu kralježnice. Bolovi mogu biti različito izraženi - od nelagode pri pokretima pa sve do tako jakih bolova zbog kojih je otežano ili čak onemogućeno kretanje.

Bolovi povezani sa kralježnicom drugi su najčešći razlog (prvi su prehlade i druge infektivne bolesti) zbog kojeg se ljudi obraćaju za pomoć obiteljskom liječniku. Tako je križobolja postala veliki javno zdravstveni problem. Najčešći je uzrok izostanka s posla i velikog broja dana bolovanja.

KRALJEŽNICA JE POD STALNIM OPTEREĆENJEM

Kralježnica je sastavljena od 33 (34) kralježaka. Ona je komplicirani anatomske sklop od kralježaka (od kojih su 24 pokretni : 7 vratnih, 12 prsnih i 5 slabinskih (lumbalnih)) i od hrskavičnih intervertebralnih diskova (pločica) koji omogućuju pokretnost kralježaka i štite ih od pretjeranog opterećenja. Kralješci su među sobom povezani brojnim mišićima, ligamentima, živcima i krvnim žilama, tvoreći tako glavni noseći stup tijela. Kralježnica nam omogućuje uspravan stav, a kralješci poredani u niz oblikuju i zaštitni koštani kanal kojim prolazi leđna moždina i korijeni živaca za trup, ruke i noge. Zbog svoje mnogostruke funkcije kralježnica je izložena stalnom mehaničkom opterećenju pa može doći do prenaprežanja i istrošenosti.

Između dva kralješka nalazi se disk (pločica) koji nazivamo intervertebralni disk (disk između kralješaka). Diskovi se tijekom života mijenjaju i s vremenom postaju sve manje elastični i sve manje ublažavaju opterećenje na kralježnicu. Također i ligamenti (vezivne trake) koji povezuju pojedine kralješke i koji im daju potrebnu stabilnost s godinama postaju neotporni i lako se oštećuju.

Uz sve to, posebno kod osoba starijih od 40 godina, na kralješcima se stvaraju osteofiti (koštani trnovi). U nepovoljnom položaju ovi osteofiti mogu pritiskati na živce koji izlaze iz kralježnice i izazivati križobolju. A i sam intervertebralni disk može puknuti, postati pomičan (hernija diska) i u nepovoljnim položajima vršiti pritisak na leđnu moždinu i/ili na izlazeće živce. Zbog toga s godinama života raste i učestalost javljanja bolnih sindroma u vratnom, grudnom ili slabinskom dijelu kralježnice.

JAČANJE LEĐNIH MIŠIĆA

Tijek križobolje i njeno eventualno ponavljanje (recidiv) ovisi o uzroku. Najčešće je ponavljanje križobolje moguće izbjeći poštivanjem jednostavnih pravila: paziti na pravilno držanje tijela te se redovito baviti primjerenom tjelesnom aktivnošću radi jačanja leđnih mišića koji oblikuju prirodni zaštitni stup oko kralježnice, te ako je potrebno i povremena fizikalna terapija. Pri radu potrebno je koristiti zaštitne položaje za kralježnicu i izbjegavati trenutnom stanju organizma neprilagođen fizički rad. Treba se naučiti pravilno sjediti i izbjegavati duže sjedenje. Preporučljivo je regulirati tjelesnu težinu, nositi adekvatnu obuću - ako je potrebno s anatomske ulošcima radi korekcije svoda stopala. Kod djece je od najranije dobi potrebno razvijati kulturu bavljenja sportom, a treba i sistematskim pregledima pratiti razvoj eventualnih nepravilnosti kralježnice i sustava za kretanje i na vrijeme ih korigirati. Na taj način možemo spriječiti štetne i neželjene posljedice, te sačuvati svoju kralježnicu.

VIŠE OD 100 MOGUĆIH UZROKA

Simptom same križobolje (lumbaga) je bol u slabinskom (lumbalnom) dijelu kralježnice. Kada je bol jaka ili traje duže vrijeme, treba se javiti svom obiteljskom liječniku radi daljnje obrade i liječenja. Uzroci križobolje su različiti. Pojam križobolja odgovara simptomu bola, a ne konkretnoj bolesti. Postoji puno, više od stotinu, različitih uzroka križobolje. Čest uzrok je pretjerano, nepravilno i prekomjerno tjelesno naprezanje koje premašuje snagu leđnih mišića i ligamenata kao i intervertebralnih diskova. To može biti težak neprilagođen fizički rad, višesatni nepravilan tjelesni položaj (npr. dugo sjedenje u automobilu), a tegobe uzrokuju i prenapregnuti leđni mišići. Tkiva koja su pretjerano napeta mogu se u jednom trenu zgrčiti i pretvoriti u izrazito bolno područje ili se zbog prevelikog opterećenja mogu iste gnuti ligamenti i mišići uz kralježnicu uz iznenadnu žestoku i jaku bol. Križobolja može nastati i postupno uz osjećaj nelagode i sve jaču bolnost.

VODITELJ ILI DIRIGENT LITURGIJSKOG ZBORA

Piše: Andrejka Srdoč Geraci

U ovom broju obradit ću figuru voditelja liturgijskog zbora odnosno dirigenta ili zborovođe. To je jedna od važnih uloga prisutnih u liturgijskom slavlju zajedno s predsjedateljem slavljā, poslužiteljima oltara, zborom, pukom ili orguljašem. Voditelj liturgijskog zbora nije isključivo osoba koja djeluje u katedrali ili važnim svetištima, nego naprotiv, može voditi zbor u svakoj župi tako da aktivno i konkretno pomaže u “actiosa participatio” svih onih koji slave Otajstvo Krista utjelovljenog, na križu žrtvovanog i uskrslog za nas. Prisustvo voditelja zbora, te samog zbora, psalmista i orguljaša u svakoj našoj zajednici ukazuje na vitalnost župe i aktivno pastoralno djelovanje župnika.

KOMPETENCIJE VODITELJA ZBORA

Svećenik ili laik, zborovođa u župi, katedrali ili bazilici, voditelj mješovitog zbora, zbora mladih, dječjeg zbora ili pučkog zbora, mora imati tehničko-glazbene vještine potrebne za ispunjavanje ove uloge, bez obzira na repertoar i kontekst u kojem će glazbeno djelovati.

Temeljne vještine liturgijskog zborovođe sažela sam u četiri točke: tehničko-glazbena osposobljenost; nastavne i komunikacijske vještine; organizacijske i upravljačke sposobnosti; poznavanje liturgije i vlastitosti crkvene glazbe. Uz neizostavne tehničke uvjete, dodala sam i petu točku koju bismo mogli definirati kao “iskustvo”, a vezanu uz pedagoške i psihološke aspekte ove profesije.

TEHNIČKE VJEŠTINE

Prije svega, dirigent ne može tražiti od svojih pjevača ono što on sam nije u stanju učiniti: voditelj zbora mora znati pjevati, mora znati pravilno koristiti instrument - glas. Točno poznavanje vokalne tehnike, počevši od svakodnevne i svjesne upotrebe vlastitog glasa, temeljni je uvjet za dirigiranje.

Međutim, za razliku od kantora, voditelj zbora također mora imati “oko koje čuje”, uho koje analizira i razlikuje, dobru memoriju i glas koji postaje uzor pjevačima. Voditelj zbora treba posjedovati solidnu gestualnu tehniku dirigiranja.

Prečesto zaboravljamo da je zbor živi instrument, sa svojom osobnošću, osjetljivošću i dostupnošću, a ne osobna teretana u koju dirigent odlazi ojačati mišiće ruku. Čak ni pomicanje ruku “sa svojstvima jezika” nije jamstvo savršenog uspjeha glazbene izvedbe, već samo precizne, pravilne i razumljive “neverbalne komunikacije” sa svojim zborom, iz koje se može izgraditi zajednički hod prema uspjehu.

NASTAVNE VJEŠTINE

Tko pjeva, pjeva riječ, ne pjeva note. Od gregorijanskog pjevanja nadalje, glazbu prekriva riječ. Svaka dobra izvedba ne može se odvojiti od preliminarnog procesa analize teksta u cilju definiranja ispravnog čitanja, razumijevanja, dikcije i interpretacije pjevanog teksta. Bitno je prisvojiti odnos koji tekst stvara s melodijskom linijom, s harmonijom, ritmom, frazama, udasima, interpretacijom.

Voditelj zbora mora znati razliku između psalma, antifone, poklika, moteta ili madrigala, posebno pred zborom amatera i početnika. Voditelj zbora je prije svega učitelj. Mora biti sposoban od-

gajati za prepoznavanje Ljepote, njezinih mjera i proporcija; mora imati na srcu formiranje pjevača za sposobnost slušanja sebe i drugih oko njega. Dobra izvedba ne može se ograničiti samo na usklađeno čitanje nota, otpjevano u taktu i zajedno uz prekrasan zvuk. Ako voditelj zbora želi predložiti proučavanje i izvedbu skladbi koje se odnose na različite povijesne trenutke i/ili daleke od našeg vremena, prikladno je da, kao što se događa u instrumentalnom području, glazbu smjesti u vremenu kojemu pripada, te znalački pristupi prema svakoj skladbi.

TKO FORMIRA ZBOROVOĐU ZA LITURGIJU?

U Rijeci postoji Glazbena škola “Ivan Matetić Ronjgov” koja formira dirigente i voditelje zborova, ali liturgijskog zborovođu formira Nadbiskupijska škola za crkvenu glazbu koja već 15 godina djeluje u Rijeci. To je jedina nadbiskupijska škola u Hrvatskoj koja nudi tečajeve za formiranje ne samo na teorijsko-liturgijskom području, nego i prenosi praktično glazbeno znanje. Tko završi ovu školu može nastaviti dalje na Institut crkvene glazbe u Zagrebu ili Ljubljani. Upisi su još u tijeku. Javite se!

E-adresa: crkvena.glazba.ri@gmail.com

ORGANIZACIJSKE I UPRAVLJAČKE SPOSOBNOSTI

Važno je imati na umu i voditi računa o sposobnosti zbora, te o izboru skladbi koje neće biti prezahtjevne zboru. Zato voditelj treba znati dobro planirati probe i odabirati glazbeni repertoar kojim će moći glazbeno rasti sa svojim zborom.

Voditelj zbora mora poznavati liturgijski repertoar cijele liturgijske godine od stare hrvatske baštine sve do danas.

ZBOROVOĐA PSIHOLOG I DUHOVAN ČOVJEK

U uvodu smo spomenuli one kompetencije koje smo definirali kao “iskustvo”, povezane s pedagoškim i psihološkim relacijskim aspektima rada voditelja zbora. U odgojnom odnosu, uz potrebnu i neizostavnu dozu autoriteta, osjetljivost, taktičnost, uljudnost i pažljivost prema pjevačima temeljne su kvalitete za rad s jednom skupinom ljudi. Tek kada se nađe pred osobom koja posjeduje sve te karakteristike, zbor će u dirigentu prepoznati vodstvo i onu voditeljsku ulogu koja nikada ne može izostati. U konačnici, o voditelju zbora govorimo kao o glazbeniku koji zna dirigirati, pjevati, skladati, koji zna svirati i koji zna svoje znanje prenijeti drugima sa strašću i ljubavlju. Dakle, mora biti svestran glazbenik jer će samo tako moći svjesno vršiti svoju zadaću u liturgijskom slavlju.

Nesmijemo zanemariti i njegovu duhovnu formaciju kao vjernika i čovjeka molitve.

Neki dijelovi teksta su slobodni prijevod članka: „Professionalizzare/professionalizzante: la formazione del cantore e del direttore del coro liturgico“, Marco Berrini, Psallite.net.

ČUDESNO ČUDNO ČUDO

Takav je Bog! Za čovjekovu sreću doslovno sve svoje daje, a čovjeku nikad dosta i uvijek teško.

Piše: Daria Ljevar

Kako to opisati? Definirati čudo, pitati Akvinskog, zaviriti u srednjoškolsku vjeronaučnu bilježnicu ili ne komplicirati? „Žedna mi je duša Boga, Boga živoga...“ i tako već šest godina, a onda se dogodilo čudo nad čudima!

Čudo se obično povezuje s nekom vrstom ozdravljenja i to je odlično, ali što kad se čudo dogodi jednog običnog dana i ono postane dijelom tjedne rutine ili ako zavirimo u svoju sobu i pronađemo milijun svakodnevnih „običnih“ čuda. Često je ono čudno u danu, mjesecu, zapravo čudesno, samo što se jureći k cilju zapetljamo, umorimo i ne gledamo pomoću Božje prisutnosti u svemu.

Moj mali auto bez krova i kvačila postao je Božji alat za ispunjenje moje najveće životne želje. Nakon gotovo mjesec dana vožnje do kapelice, postalo mi je normalno moći ići sama i uživati pozdravljajući druge autiće. Skoro sam potpuno zaboravila na ranije mjesece kad je svaki odlazak u kapelicu, na faks, u šetnju... ovisio sasvim o dobroj volji dragih ljudi.

Čudo, zar ne? Ne trčim, ali jurim, ne mogu sve sama, ali mogu puno više nego prije samo mjesec dana. Tamo gdje Bog zna da ne mogu, poslao je ljude velikog srca, darovao mi je mudrost kako bih mogla organizirati i govor kojim mogu dobro izraziti vlastite potrebe. Nije me pustio na odmoru, a On sve napravio, ali je skupljao sve molitve, i ne samo moje te je od njih učinio najljepši buket, meni za vječni podsjetnik na dobrotu i milosrđe, a drugima za poticaj. Čudesno, je l' tako?

Takav je Bog! Za čovjekovu sreću doslovno sve svoje daje, a čovjeku nikad dosta i uvijek teško. Svetost je u malim zahvalnostima na čudesnom u svakom danu, a ima ga napretek. Zašto sve to čudno, čudesno, čudnovato? Da bismo po svakom čudu bili bliže Bogu koji nas želi radosno svete, bez obzira na sve nedostatke nas samih, naše okoline... Najvažnije je postati svetiji u zahvalnosti za „mala“ čuda, sjetivši se uvijek iznova najčudesnijeg čuda Ljubavi na svijetu za Svijet!

Akademsko katoličko društvo „Jeronim“

ŠIRINOM UMA I SRCA PROUČAVAJTE KATOLIČKU STVARNOST U DUHU EVANĐELJA

Sastanak članova Akademskog katoličkog društva „Jeronim“ održan je 26. listopada u prostorima Nadbiskupskog ordinarijata u Rijeci. Susret je započeo molitvom za sinodu nakon koje je duhovnik Društva, mons. Emil Svažić uputio prigodnu riječ potaknuvši članove na aktivnije uključivanje u sinodalni hod.

Sinoda, kao i Drugi vatikanski sabor potiču nas na promjenu mentaliteta i angažman vjernika laika u Crkvi. Sve to pred nas stavlja izazove, osobito pred intelektualce koji intenzivnije promišljaju o vjeri, rekao je mons. Svažić dodajući kako se glas intelektualaca, ne samo u Crkvi, nego i društvu, premalo čuje. Članove AKD-a „Jeronim“ potaknuo je da širinom uma i srca proučavaju katoličku stvarnost u duhu evanđelja.

LIJEČNICI PROSLAVILI SV. LUKU

Članovi riječke podružnice Hrvatskog katoličkog liječničkog društva predvođeni doc. dr. sc. Kristianom Krpina, 18. listopada proslavili su svoga zaštitnika sv. Luku mišom u katedrali sv. Vida koju je predvodio duhovnik, ujedno i rektor katedrale dr. sc. Mario Tomljanović.

„Uzeli ste za zaštitnika sv. Luku, kao onog koji je želio biti s drugima i ostaviti nešto drugima. Njegova ostavština je poznata u novozavjetnim spisima“, rekao je u propovijedi duhovnik podsjetivši da je sv. Luka autor jednog Evanđelja i Djela apostolskih. „Biti za drugoga poslanje je svakog kršćanina, vjernika, a to je i vaše poslanje liječnika. Vi ste s drugima.“ Poručio im je da bližnjima budu nositelji mira, prijateljstva i blagoslova. „Ako gledamo na Boga kao pomoć, onda i sami možemo biti nositelji te pomoći drugima“, poručio je dr. sc. Tomljanović.

Riječka podružnica HKLD-a traži novi zamah i članove nakon smjene generacija i obnoviteljske skupštine održane u travnju. Predsjednik riječke podružnice dr. Kristian Krpina na kraju mise zahvalio je duhovniku i svima koji su sudjelovali. Istaknuo je kako raduje lijepa uključenost mladih studenata medicine okupljenih u posebno oformljenoj Sekciji mladih HKLD-a s duhovnikom o. Ivanom Dominikom Iličićem, OP. Riječka podružnica HKLD-a želi okupljanjem visokoobrazovanih djelatnika u zdravstvu i organiziranjem duhovnih sadržaja i stručnih sastanaka dati svoj doprinos lokalnoj zajednici, ali i Riječkoj nadbiskupiji. Posebno su istaknuli želju u zajedništvu proslavljati svoga zaštitnika sv. Luku i Presveto Srce Isusovo pod čiju zaštitu su se stavili.

Verbum

Papa Franjo - Jorge Mario Bergoglio

ŽELIM TI DOBAR ŽIVOT - TI SI ČUDESAN

Danas nas Bog zadivljuje i svakom od nas kaže: Ti si čudesan! Živi, ljubi, sanjaj, vjeruj. I, uz pomoć Božje milosti, ne očajavaj. Važan si. Jedinstven si. Čudesan si!

Ovo je poruka pape Franje za tebe danas. Čak i kada te obuzmu brige ili umor, sjeti se da si doista dragocjen i da u sebi nosiš svjetlo koje ti je povjereno. To je najveći dar koji ti nitko ne može oduzeti. Zato sanjaj, nemoj se umoriti sanjati. I nadasve dopusti da te iznenadi Božja ljubav. To je dobar život. A to je i najveća i najljepša želja koju možemo poželjeti jedni drugima. Radost, potpuna i konkretna radost za kojom svatko čezne, bit će njegova prirodna posljedica. To nije uvijek lagan put, životne teškoće i sveprisutni pesimizam ponekad otežavaju prepoznavanje i prihvaćanje milosti, ali – jamči Papa – život postaje lijep upravo kada se srce otvori Providnosti i dopusti da u njega uđu nježnost i milosrđe. Utješno je znati da uvijek možemo početi ispočetka jer Bog može u nama započeti novu povijest čak i od naših krhotina.

Nadahnujući se s 15 pravila za dobar život koje je naznačio papa Franjo, možemo u potpunosti otkriti vlastitu čudesnost i iskusiti autentičan okus istinskoga življenja, zaraznu radost koja čini život dobrim.

GORANSKA DEMOGRAFSKA KATASTROFA

Gorski je kotar, tijekom svoje povijesti, pretrpio nekoliko zaista teških udaraca sudbine. Međutim, sadašnje izumiranje stanovništva prijeti posvemašnjim uništenjem ovoga prelijepog kraja.

Piše: dr. sc. Karmen Delač-Petković

Nedavno su stigli konačni rezultati popisa iz 2021. godine: Hrvatska je izgubila 400 000 mladih ljudi. Na brodmoravičkom području u 38 naselja žive samo 663 žitelja.

Međutim, nije uvijek bilo tako. U 18. i 19. st. goranska su naselja imala najveći broj stanovnika u povijesti o čemu nam zorno svjedoče popisi stanovništva, pa to vidimo i na popisu od pred 110 godina.

Nekoć su za popisivače uzimani mjesni učitelji koji su ne samo dobro poznavali stanovništvo koje je potpadalo pod njihovu školu, već su zasigurno bili dovoljno školovani da su se vlasti mogle pouzdati u njihove zapise. Jedan od njih bio je i učitelj Šimun Gjuraković koji je od 1906. do 1913. službovao u školi Podstene. Mala je to škola, otvorena 1858., u zabačenu dijelu brodmoravičkog kraja. Zatvorena je 1972. godine zbog malog broja učenika.

Gjuraković je krasopisom ispunjavao stranice Školske spomenice pa je za sobom ostavio obilje zanimljivih i korisnih podataka uključujući i podatke o popisu stanovnika koji je proveo u početkom izrazito snježne 1911. godine. Podatci o popisu zapisani su na jednoj stranici Spomenice dimenzija 33 x 20,8 cm. Veličina slova kojima su navedeni osnovni podatci o popisu je zapanjujućih 1 mm. Nije mi jasno kako se metalnim perom i tintom moglo pisati tako sitno, uredno i ravnomjerno na papiru bez linija, ali sam sigurna da bi učitelju pozavidio i sam Julije Klović.

Prikupljeni su podatci i tablično prikazani pa vidimo da je 1911. u 14 sela koja su pripadala općini Podstene živjelo 636 žitelja od čega 100 djece predškolske i 81 dijete školske dobi. Budući da je još 7 sela iz okolice Broda na Kupi pripadalo u poreznu općinu Belo, učitelj je popisao i njihovih 330 žitelja, a poslije je obavio još i popis stoke u čitavom kraju.

Zanimljivo je ovdje navesti učiteljevo objašnjenje zašto je uopće upisao popisne rezultate u Školsku spomenicu. On piše: „ Za 10 godina valjda će opet biti popis žiteljstva, pa da budući popisni povjerenik vidi kolik će prirast žiteljstva biti nakon deset godina, ubilježio sam u slijedećoj skrižaljci koliko je u svakom selu koje spada pod školsku općinu Podstene bilo žitelja svršetkom god. 1910. i početkom god. 1911. Ujedno je ubilježeno koliko je u pojedinim selima bilo analfabeta i koliko je iz svakoga sela polazilo tada djece u školu.“

Učitelj se nadao da će broj stanovnika rasti, kao što je do tada bilo uobičajeno. Ali, globalna ekonomska kriza koja je početkom 20. st. zahvatila čitav svijet izazvala je velike migracije stanovnika i masovno iseljavanje u potrazi za poslom. Gorani koji su se mogli zadovoljiti sezonskim poslom obično su se “samoza-

U brodmoravičkoj je općini некоć bilo mnogo manjih naselja, a ona danas drži tužan primat kao općina s najmanjim brojem stanovnika u Primorsko goranskoj županiji.

pošljavali” kao putujući trgovci, odnosno pokućarci. Posao su pronalazili u srednjoj Europi koju su obilazili pješice noseći svoj “dućan” na leđima. Oni bi se svake godine, početkom velikih poljoprivrednih radova, vraćali kući. Ostatak Gorana koji nisu imali obiteljske obveze odlazili su na duže vrijeme u zapadnoeuropske zemlje (Francuska) ili preko Atlantika u Sjedinjene Američke Države. Našlo se među njima i vrlo sposobnih pojedinaca koji su u novoj postojbini postigli nezapamćen uspjeh, ali se većina nije uspjela ni obogatiti ni vratiti već su svoje živote ugradili u temelje brzorastuće američke industrije.

Poslije Drugog svjetskog rata komunističke su vlasti forsirale industrijalizaciju zemlje te su stanovništvo agrarnih krajeva, kakav je bio i Gorski kotar, različitim neugodnim metodama “motivirale” na preseljavanje u gradske sredine. Krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina dogodio se novi val iseljavanja, ovaj put u Njemačku. Neki su se “gastarbajteri” vratili u Gorski kotar, ali su mnogi ostali u Njemačkoj gdje su životni uvjeti bili daleko bolji i koju su njihova djeca doživljavala svojom domovinom.

Već se osamdesetih godina 20. st. vidjelo da Gorski kotar održavaju još samo drvena industrija i željeznica. A svaka dosadašnja vlast, poslije Zrinskih, ponašala se prema ovome kraju kao maćeha, a ne kao majka – otimala je od njega, a ništa mu nije davala.

Svi smo se nadali boljim danima u novom, 21. stoljeću. Ali nakon posljednje krize koja je znatno smanjila željeznički promet i gotovo zatrla drvnu industriju, stigla je još i epidemija COVID-19 koja je sasjekla ionako slabašan turizam. Radnih mjesta nema, mladih nema, kraj umire...

I gdje smo sada? Za desetak, najkasnije dvadesetak godina, Gorski će kotar izgubiti sve svoje stanovništvo. I sva muka naših djedova, koji su se trudili iz njega učiniti kraj po mjeri čovjeka, postat će uzaludna.

Gorko je danas usporediti rezultate popisa iz 1911. s najnovijim iz 2021. godine, baš gorko. Šest od 14 u Spomenici navedenih sela danas je potpuno napušteno, a u preostalima je trajno nastanjeno ukupno 37 stanovnika, svi starije životne dobi. Što bi na to rekao dobri učitelj Gjuraković? I što da mi kažemo na ovu goransku demografsku tragediju?

Pretužno je što se zbiva u jednom tako lijepom kraju punom turističkih potencijala koji nitko ne voli i koji nikome ne treba. Ah, oprostite, pogriješila sam, Vi volite Gorski kotar? Zaista ga volite? Pa to je baš lijepo! A što ste učinili da mu pomognete???

Godišnji susret članova ŽPV

ULOGA LAIKA U SINODALNOM HODU CRKVE

Dr. Richard Pavlič osvrnuo na sinodalna savjetovanja provedena u Gospičko-senjskoj biskupiji te zaključke biskupijske Sinteze.

U župnoj crkvi u Otočcu 23. listopada održan je Godišnji susret članova župnih pastoralnih vijeća. Susret je počeo službom riječi koju je predvodio i održao homiliju gospičko-senjski biskup mons. Zdenko Križić ukazujući na važnost ispravne molitve. „Molitva treba biti ponizni čin vjere koja se ne pouzda sama u sebe, nego u Boga. U molitvi trebamo biti ustrajni“, naglasio je biskup Križić te nastavio, „pazimo da ne upadnemo u zamku kao farizej koji u svojoj molitvi prezire carinika.“

Treba nastaviti put sinode, promišljati i dalje o gorućim problemima Crkve i uz pomoć Duha Svetoga tražiti rješenja za njih.

Nakon toga preč. dr. Richard Pavlič, župnik u Senju i profesor na Teologiji u Rijeci, održao je predavanje u dvorani Gackog pučkog otvorenog učilišta – Otočac na temu: „Uloga laika u sinodalnom hodu Crkve.“ Predavač je najprije protumačio dvije ključne riječi u naslovu, a to su sinoda i laici. Riječ sinoda grčkog je podrijetla, dolazi od grčke riječi *synodos*, a to je složenica od dvije grčke riječi: veznika *syn* (s ili sa) i imenice *hodós* (hod, put); tako izraz sinoda označava zajednički hod, ići zajedno, ili zajedno biti na putu. Prvi kršćani koristili su riječ *synodia* (ići zajedno, okupiti se) za označavanje liturgijskog skupa, a prije svega Crkve kao takve. Objasnio je i pojam vjernika laika koji obuhvaća sve vjernike koji nisu svećenici

U nastavku je istaknuo kako je snažan poticaj sinodalnom stilu crkvenog djelovanja dao II. vatikanski koncil. Taj koncilski impuls slijedio je papa Franjo kad je u listopadu prošle godine otvorio sinodalni proces na općoj razini Crkve. „Sinodalnost kao stil života i djelovanja Crkve, obuhvaća sve razine crkvenog djelovanja, a kad su u pitanju vjernici laici, u prvi plan dolaze župne zajednice. Župna zajednica je u određenom smislu privilegirano mjesto ostvarivanja crkvene sinodalnosti.“

Podsjetio je kako je krajem kolovoza u Vatikanu predstavljena druga faza sinodalnog hoda Crkve. Predstavljajući je, među ostalima, imao kardinal Jean-Clode Hollerich, SJ, luksemburški nadbiskup, generalni relator XVI. redovne opće skupštine Biskupske sinode. On je, između ostaloga, istaknuo: „Iz svih tih podataka, uvjeren sam, vidljivo je da se nalazimo pred crkvenim dijalogom bez presedana u povijesti Crkve, ne samo zbog količine primljenih odgovora ili broja uključenih osoba, nego i zbog kvalitete sudjelovanja. Proces slušanja i razlučivanja sigurno nije bio savršen. Znamo to, ali znamo isto tako da se trudimo biti sve više slika sinodalne Crkve, učimo i na svojim pogreškama.“

U nastavku se dr. Pavlič osvrnuo na sinodalna savjetovanja provedena u Gospičko-senjskoj biskupiji te zaključke biskupijske Sinteze. „Uočeno je da je većina vjernika Gospičko-senjske biskupije po pitanju Sinode prilično pasivna, tj. nezainteresirana ili smatra da od svega toga nema ništa. S druge strane, manjina vjernika se vrlo aktivno uključila u zajedničko promišljanje, raspravu, davanje primjedbi i sugestija. To su činili s velikom otvorenosti jedni prema drugima, poglavito prema crkvenoj hijerarhiji. Svi članovi Sinode ističu da se uočava kako Crkva ima probleme s kojima se sve teže nosi i treba žurno tražiti rješenja kako to stanje popraviti. Svjesni su da Crkva ne može učiniti nagle i radikalne promjene, ali može i treba učiniti korake koji će na duge staze donijeti pozitivne učinke. Biskupska sinoda je vrlo dobar korak na tom putu“, rekao je citirajući zaključke.

Zaključno je istaknuo: „Treba nastaviti put sinode, promišljati i dalje o gorućim problemima Crkve i uz pomoć Duha Svetoga tražiti rješenja za njih.“

Slijedila je rasprava u kojoj su prisutni pastoralni vijećnici postavljali pitanja koja se odnose na aktualno stanje u kojemu se kao društvo i Crkva nalazimo.

Potom je mons. Marinko Miličević, generalni vikar predstavio Pastoralni program Gospičko-senjske biskupije za 2022./2023.

s. Robertina Medven

SVEĆENIČKA SKUPŠTINA

Redovita skupština svećenika zauzetih u pastoralu Gospičko-senjske biskupije održana je 10. listopada u Biskupskom ordinarijatu u Gospiću. Svećenike je pozdravio biskup mons. Zdenko Križić te im zahvalio za predan i požrtvovan rad „na njivi Gospodnjoj“. Potom je biskup učinio opširniji osvrt na stanje u biskupiji. Podsjetio je na umirovljenje nekolicine svećenika te dolazak četvorice karmelićana, koji su preuzeli vođenje župe Gospić i nekoliko prigradskih župa, što je u općoj krizi „pastoralnih resursa“ za biskupiju veliko obogaćenje. Zatim se osvrnuo na Susret katoličke mladeži u Bjelovaru, na kojem nije sudjelovao velik broj mladih ih Gospičko-senjske biskupije, te je posebno pohvalio organizaciju biskupijskog susreta ministranata u Brinju. Zatim je svećenike obavijestio o okolnostima u kojima je na sjednici HBK-a prihvatio organizaciju sljedećega SHKM-a, koji će se održati 2024. godine u Gospičko-senjskoj biskupiji i za koji je, glede pripreme organizacijskih pojedinosti, već osnovan manji odbor. Na koncu je mons. Zdenko podsjetio na akciju sakupljanja potpisa za peticiju „Zaštitimo djecu od homoposvajanja“, naglasivši kako nema nikakve zapreke da se vjernici Gospičko-senjske biskupije prema svojoj savjesti uključe u taj važan poduhvat.

U nastavku susreta slijedila su izvješća i obavijesti o radu biskupijskih ustanova i ureda u proteklom razdoblju. O djelovanju Senjskog kaptola izvjestio je mons. Mile Čančar, o radu Kancelarije preč. Mišel

Grgurić, o aktivnosti Katehetskog ureda mons. Marinko Miličević, o poslovanju Ekonomata preč. Nikola Turkalj, a o akcijama pomoći biskupijskoga Caritasa preč. Luka Blažević. Potom se generalni vikar Miličević kratko osvrnuo na neke sljedeće aktivnosti iz biskupijskoga pastoralnog plana, istaknuvši posebno susret članova ŽPV-a (u Otočcu, 23. listopada) i susret čitača u liturgiji (na Plitvicama, 12. studenoga).

Po završetku rada skupštine svećenici su se okupili u prizemlju obližnjega novosagrađenoga Svećeničkog doma, gdje je mons. Križić obavio svečani obred blagoslova Doma. Tamo je odnedavno smješteno nekoliko umirovljenih svećenika Gospičko-senjske biskupije kojima je biskup zaželio mirne i blagoslovljene umirovljeničke dane nakon što su cijeli život uložili u izgradnju Božjega kraljevstva.

SVETKOVINA SVIH SVETIH

Na Sve svete 1. studenog središnju misu u 10,00 sati u kapeli Svih svetih na gradskom groblju sv. Marije Magdalene u Gospiću, predvodio je gospićko-senjski biskup Zdenko Križić u zajedništvu s kancelarom i tajnikom Mišelom Grgurićem, župnikom o.

Antom Kneževićem i umirovljenim svećenikom vlč. Milom Rajkovićem. Asistirao je bogoslov Marko Butković i ministranti. Pjevao je katedralni zbor uz glazbenu pratnju i pod ravnanjem Nikole Perišića.

Biskup Zdenko je na početku propovijedi govorio o uskrsnuću. „Vjerujemo u uskrsnuće i znamo u vjeri da ćemo se jednog dana svi susresti u vječnosti. Isus nam je svojim uskrsnućem pokazao da smrt nema zadnju riječ u životu čovjeka. Da učenici nisu susreli uskrslog Isusa, nikada oni ne bi dali svoje živote za tu istinu. Čovjek nije stvoren da umre i nestane, nego stvoren je za vječnost.“

U propovijedi biskup se zaustavio na prvom Isusovu blaženstvu: 'Blago siromasima u duhu njihovo je kraljevstvo nebesko.' Objasnio je kako naglasak blaženstva nije na materijalnom siromaštvu nego na 'siromaštvu u duhu'. „To znači da nije siromaštvo po sebi blaženo, nego siromaštvo u duhu, a to siromaštvo je suprotnost oholosti, egoizmu, isticanju sebe, nadmoći nad drugima, itd. Osoba 'siromašna u duhu' je ponizna osoba, iskrena, velikodušna, požrtvovna, osoba koja sluša Boga i služi mu u bližnjima.“

Biskup je na kraju propovijedi pozvao: „Molimo Gospodina da nam pomogne da u svim životnim situacijama sačuvamo pouzdanje u njega, ostanemo njemu vjerni, a on nas sigurno neće iznevjeriti.“

Poslije mise biskup, koncelebranti, ministranti, pjevači i svi ostali vjernici pošli su u procesiji do glavnoga križa i izmolili odrešenje za sve pokojne na groblju i potom se za sve pomolili na grobu sestre Žarke Ivasić, milosrdnice, koja je ubijena i pokopana na gospićkom groblju prije 76 godina i vodi se postupak za njezino proglašenje svetom.

Pripremila s. Robertina Medven

Molitveno bdijenje uoči svetkovine Svih svetih pod nazivom „*Holywin* – svetost pobjeđuje“ predvodio je u ponedjeljak 31. listopada u katedrali Navještenja BDM u Gospiću tajnik i kancelar Mišel Grgurić. Nakon euharistijskog slavlja u 18 sati, slijedio je film u 20 sati u dvorani Caritas o bl. Chiari Luce Badano, a potom euharistijsko klanjanje u katedrali koje su pjesmom i molitvama animirali mladi katedralne župe. Za vrijeme euharistijskog klanjanja na kojem je sudjelovao i biskup mons. Zdenko Križić, svećenici su ispovijedali i bila je prigoda za duhovni razgovor.

UDBINA

PROSLAVA SVETOG HUBERTA

Trinaesta svečana proslava svetog Huberta, zaštitnika lovaca i lovstva, u organizaciji Hrvatskog lovačkog saveza i suorganizaciji Ministarstva poljoprivrede održana je 5. studenoga u Crkvi hrvatskih mučenika na Udbini. Okupilo se više od tisuću lovkinja i lovaca.

Svečano misno slavlje predvodio je mons. Zdenko Križić, biskup gospićko-senjski. Biskup je u propovijedi istaknuo kako je najveća vrijednost lovačkog saveza u druženju, zajedništvu, rekreativnom odmoru, ali k tome još i briga za životinjski svijet i za ekologiju. „Takvi ljudi, koji imaju srca za Božju prirodu, za životinje, ne mogu ne imati osjećaja i za ljude, napose one najslabije i najpotrebnije. Neka vas po zagovoru vašeg zaštitnika svetog Huberta Bog trajno prati svojim blagoslovom u vašem druženju, ali i u obiteljskom životu.“

Organizatori su nakon misnog slavlja zahvalili biskupu na vođenju mise i poklonili mu knjigu o lovstvu. Biskup je njima poklonio sliku Krbavskog križa.

Potom su prigodne govore održali: župan ličko-senjski Ernest Petry, ministrica poljoprivrede Marija Vučković u ime predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića, saborska zastupnica Anita Pocrnić Radošević u ime predsjednika Sabora Gordana Jandrokovića.

Biskup je u crkvi blagoslovio Spomen-kamen na sve preminule lovce koji su zatim položili među ostalo kamenje u Spomen-parku gdje je biskup Križić izmolio molitvu odrešenja za pokojne.

Pripremila s. Robertina Medven

SUPRUŽNICI LOKMER DAROVALI EVANĐELISTAR

Gospićko-senjski biskup Zdenko Križić predslavio je 30. listopada u Senju svečanu misu pod kojom su supružnici Juraj i Fila Lokmer darovali senjskoj katedrali i Kaptolu Svete Marije evanđelistar ukoričen u vrijedne korice na kojemu su prikazani motivi iz povijesne senjske sakralne baštine.

Juraj Lokmer rekao je da je darovanje evanđelistara nastalo iz njegove i suprugine čvrste vjere da je Gospodin Isus Krist prisutan kao Riječ Božja u Crkvi, ali i na temelju njihove dugogodišnje povezanosti sa senjskom Crkvom što je utjecalo i na njihov životni put.

Što se tiče ukrasa na oklopu, objasnio je da su „kao najdragocjeniji ukras ovoga evanđelistara odabrali kamenčiće iz mozaika nedavno otkrivenog pred katedralom, a koji svjedoči o prvoj kršćanskoj bogomolji u Senju s kraja 5. ili početka 6. stoljeća. To su dragulji našega kršćanskog života koji u Senju neprekidno traje od kasne antike do danas.“

Dodao je da žele da ovaj evanđelistar bude na spasenje duša svih onih koje će iz njega slušati i čuti riječ Božju.

Zahvaljujući za dar, biskup Križić rekao je da je evanđelistar „vrijedna knjiga, a njena vrijednost je upravo evanđelje, jer evanđelje je radosna vijest, to je Isus. Hvala obitelji Lokmer za ovaj dar koji će biti prisutan u ovoj katedrali u svim svečanostima.“

Novi evanđelistar tiskan je u izdanju Kršćanske sadašnjosti, a oklop je djelo hrvatskog kipara i grafičara Hrvoja Ljubića, autora mnogih ostvarenja sakralnoga karaktera u metalu od kojih je najznačajniji sarkofag bl. Alojzija Stepinca u zagrebačkoj katedrali u Zagrebu. Ljubić je u suradnji s umjetničkim majstorom Borisom Pokosom oklop iskovao u srebru finoće 999/1000.

Na prednjoj je strani suvremena interpretacija Presvetoga Trojstva prikazanog na reljefu iz 1491. godine u senjskoj katedrali. U središtu stražnje strane je lik Blažene Djevice Marije, Bogorodice koja u rukama drži Dijete Isusa, za što je kao uzor poslužila mramorna skulptura iz sredine 18. stoljeća, koja se sada nalazi na trijumfalnom luku svetišta katedrale. Na dnu su sitnim slovima urezana imena darovatelja. Na hrptu evanđelistara na sredini je urezan lik sv. Jurja, zaštitnika stare Senjske biskupije i grada Senja te glagoljicom ispisano ime grada Senja, kako su ga pisali srednjovjekovni glagoljaši.

Autorica svečane darovnice umetnute u evanđelistar je minijaturistica i slikarica Vjera Reiser iz Zagreba, zaljubljenica u glagoljsku duhovnu baštinu.

Supružnici Lokmer u rujnu su dobili naslov počasnih građana Grada Senja kao priznanje za osobite uspjehe i ostvarenja te za zasluge u radu jer su tijekom više od četrdeset godina samoprijegornog i volonterskog rada osmislili, organizirali i realizirali niz projekata od iznimnog kulturnog i znanstvenog značenja za grad Senj.

IKA

Metropolitanski pastoralni institut - dodjela potvrdnica

Vjera nudi odgovore

U Velikoj dvorani Nadbiskupskog ordinarijata u Rijeci u subotu 15. listopada održana je svečana dodjela potvrdnica polaznicima Metropolitanskog pastoralnog instituta (MPI) u Rijeci. Potvrdnice je primilo 13 polaznika koji su završili Tečaj dinamike duhovnog života, 2 polaznice koje su završile Teološko-katehetski seminar za pastoralne suradnike i župne animatore, a 5 polaznica uz potvrđnicu za završeni Teološko-katehetski seminar za odgojiteljice u vjeri, primile su i kanonske mandate. Potvrdnice je uručio riječki nadbiskup mons. Mate Uzinić, a u sudjelovali su i ravnatelj Instituta vlč. mr. sc. Mario Gerić, predstojnica Instituta dr. sc. Natalija Bogović, predstojnica Teologije u Rijeci dr. sc. s. Nela Gašpar, predstojnica Katehetskog ureda Riječke nadbiskupije dr. sc. Ksenija Rukavina Kovačević i profesor i suradnik Instituta izv. prof. dr. sc. Nikola Vranješ. Zahvalnu riječ u ime polaznika uputila je Suzana Kolobarić, a događaj je animirao bend Omnia Deo.

Riječki nadbiskup zahvalio je polaznicima što su za rast u vjeri odabrali Metropolitanski pastoralni institut kako bi kršćansku vjeru kvalitetnije upoznali, o njoj promišljali, živjeli i na kraju mogli kvalitetno prenositi. Upozorio je da u sredinama u kojima se vjera temelji na tradicionalnoj praksi, ona postaje samo činjenica koja se prihvaća od predaka, bez propitivanja je li to doista ono što vjerujemo i živimo. Naša spoznaja ostaje na razini na kojoj je uspijevamo prenositi tek djeci, prvopričesnicima i krizmanicima, no to nije razina zrele vjere koja u pluralnom i sekularnom društvu može odgovoriti izazovima aktualnog trenutka sa sviješću da vjera nudi odgovore na pitanja koja muče suvremenog čovjeka, rekao je mons. Uzinić.

Riječ zahvale uputio je i MPI-ju na prenošenju znanja, ali prije svega kršćanske ljubavi. Ovo je i poticaj kako u Riječku Crkvu uključiti vjernike laike u službe lektora, akolita i kateheta, a za koje su se neki na svojevrsan način počeli pripremati. U tom smislu potaknuo ih je na promišljanje o navedenim službama čime bi doprinijeli svojoj župnoj zajednici.

Komentirajući odabrana liturgijska čitanja, izdvojio je ono o sedamdesetdvojici učenika koje je Isus poslao i koji su se radosni vratili (Lk 10, 1-12.17-20), te pojasnio dvostruko značenje broja 72. Prvo je da su 'svi poslani' što uključuje i nas danas. Po krštenju smo 'poslani'. Kao drugo, naveo je da smo u tom poslanju poslani svim ljudima. U nastavku se osvrnuo na poslanice svetog Pavla apostola Efežanima o Kristu kao glavi Crkve, ali i važnosti da znamo da svi imamo svoje mjesto i ulogu u Crkvi.

Zaključujući, osvrnuo se na sv. Tereziju Avilsku čiji blagdan se toga dana slavio i koja je kroz redovništvo rasla u svome kršćanstvu. Usporedio je to s ranijim upozorenjem prihvaćanja vjere na razini djeteta, te nužnosti rada u rastu u vjeri kako bi ista postala zrela i na kvalitetan način se mogla prenositi i živjeti. Na kraju, parafrazirajući sv. Tereziju, kazao je kako trebamo u Boga imati povjerenja jer Bog nas ljubi više nego što mi ljubimo sami sebe.

Institut je osnovan 2009. godine na inicijativu mons. dr. Ivana Devčića i drugih biskupa Riječke metropolije i vjernicima laicima pruža mogućnost osobne vjerske izgradnje u teološkom i duhovnom smislu. Uz obrazovanje vjernika laika, bavi se i permanentnom formacijom mlađih svećenika Riječke metropolije.

POLAZNICI KOJIMA SU URUČENE POTVRDNICE I KANONSKI MANDATI:

Tečaj dinamike duhovnog života: Sanja Antonin, Valter Baldaš, Sandra Burić, Mirjana Červar, Chiara Debelić, Claudio Graziani, Marijana Medanić, Danica Pivk, Oriana Rakovac, Nikola Spicijarić, Marijana Šimović, Elena Tutić i Vilma Vojvoda.

Teološko-katehetski seminar za pastoralne suradnike i župne animatore: Elizabeta Fischer i Mira Žepina.

Teološko-katehetski seminar za odgojiteljice u vjeri u predškolskim ustanovama (polaznice uz potvrđnice dobivaju i kanonske mandate): Lidija Erstić, Ivana Grgić, Ivona Ivanović, Suzana Kolobarić i Irena Šmer.

70 GODINA SLUŽENJA SESTARA U NADBISKUPSKOM DOMU

Sedamdeset godina prošlo je od kada su prve dvije sestre Družbe Presvetog Srca Isusova stigle na službu u Nadbiskupski dom u Rijeci. U povodu njihovog nesebičnog i požrtvornog djelovanja u nedjelju 9. listopada nadbiskup Mate Uzinić slavio je misu zahvalnicu u katedrali sv. Vida u Rijeci u koncelebraciji s povjerenikom za redovnice mons. Nikolom Uravićem, generalnim vikarom i rektorom prvostolnice vlč. Mariom Tomljanovićem i vikarom za pastoral vlč. Mariom Gerićem.

Nadbiskup Uzinić zahvalio je sestrama na 70 godina djelovanja u Nadbiskupskom domu rekavši kako su služile petoricu biskupa. Svoje poslanje vršile su i u teškim okolnostima te su morale zanemariti svoju karizmu da bi mogle služiti i preko služenja ozdravljati. Često su to činile bez ili uz vrlo skromnu nagradu, ispod svojih potreba, i morale su se zadovoljiti minimumom. Nadbiskup je zahvalnost uputio i svojim prethodnicima koji su u jednom trenutku, kada sestre nisu mogle vršiti svoju karizmu, pronašli načine kako će to moći činiti zagledane u Presveto Srce Isusovo. Na njihovom primjeru potaknuo je okupljene vjernike da dolaskom na liturgijsko slavlje od sestara uče kako biti zagledani u Srce Isusovo i od njih nauče kako nakon 'idite u miru' na Kristov način služiti i ljubiti.

Odjelovanju sestara u Nadbiskupskom domu okupljene je upoznala vrhovna predstojnica Družbe, č. M. Dobroslava Mlakić. Nakon što je u siječnju 1952. mons. Josip Pavličić posvećen za pomoćnog biskupa Senjsko-modruške i dijelova Riječke biskupije, ubrzo nakon dolaska u Rijeku usmeno je zamolio s. Antoniju Pavličević, vrhovnu poglavaricu u Crikvenici, da sestre Presvetog Srca Isusova odmah preuzmu brigu za kućanstvo u biskupskom domu, a njegov je prijedlog podržao biskup Burić. Majka Antonija prihvatila je biskupovu molbu i poslala 2. srpnja 1952. prve dvije sestre Ivanu Kraljević i Arkandelu Grgić u službu u biskupski dom u Rijeci.

Redovnička poslušnost dovela je te dvije sestre u teško razrušeni i većim dijelom neuporabiv biskupski dom. I kapela je također bila razrušena. U domu je stanovao samo kao čuvar mons. Danilo Perkan (1914.–1979.) sa svojom sestrom Milom. Za biskupa Pavličića se našla jedna soba, a sestrama su pronašli mjesto u neuređenom potkrovlju, kazala je s. Mlakić. Govoreći o narednim godinama djelovanja sestara i okolnostima u kojima su služile, poručila je kako je sveukupno kroz tu ustanovu prošlo 45 sestara, od kojih su 9 služile kao kandidatice. Do danas je njih 13 preminulo. Najduže je u službi u Nadbiskupskom domu s. Mari-stela Salopek, od 1975., a s. Anđelina Tirić je služila 42 godine. Sestre su uz redovite službe u Nadbiskupskom domu, skrbile i njegovale umirovljene i bolesne svećenike i nadbiskupe Riječke nadbiskupije sve do njihove smrti, kazala je s. Mlakić.

Nadbiskup Uzinić sestrama je na kraju uručio prigodne darove, među njima i sliku utemeljiteljice Družbe sestara Presvetog Srca Isusova, službenice Božje Marije Krucifikse Kozulić, rad umjetnice Karin Grenc koji je nedavno predstavljen u crkvi Uznesenja BDM na izložbi „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“.

ZAKLJUČENA HODOČASNIČKA GODINA U TRSATSKOM SVETIŠTU

Tradicionalno, posljednje nedjelje u mjesecu listopadu Majci Božjoj Trsatskoj hodočaste vjernici Riječke nadbiskupije čime ujedno i završava hodočasnička godina u ovom najstarijem hrvatskom marijanskom svetištu. Svečano euharistijsko slavlje 30. listopada u trsatskoj bazilici predvodio je riječki nadbiskup mons. Mate Uzinić.

Hodočasnicima je uputio poticaj da povezuju ljude s Bogom. „Marija je za Boga postala most da On može postati dio našeg svijeta, da se može utjeloviti u naš svijet i u njemu početi novo djelo spasenja. To je poslanje Crkve – postati most za ljude koji imaju potrebu biti spašeni. To je zadaća i svakoga od nas i toga moramo postati svjesni“, rekao je mons. Uzinić.

Zaključujući, potaknuo je vjernike da ne gledaju u grijeh drugih i ne zaustavljaju se samo na onome što nije dobro. „Moramo nastojati prestati biti prepreka Zakejima našega vremena da dođu Isusu. Radije postanimo 'smokve' na koju se mogu popeti. Prestanimo biti prepreka, a to smo svaki put kada smo nedosljedni, kada mrmaljamo, komentiramo, ogovaramo. Postanimo mostovi prema Bogu.“

Prigodnu riječ na liturgijskom slavlju uputio je čuvar Svetišta, gvardijan franjevačkog samostana fra Krunoslav Kocijan. Zahvalio je predvoditelju misnog slavlja i drugim svećenicima, kao i svima koji svojim zalaganjem, doprinosima i pomoći pomažu trsatskim franjevcima. Osobito je zahvalio brojnim hodočasnicima koji dolaze sa svojim zahvalama i prošnjama pred Gospin lik, a koji su nakon dvije pandemijske godine, ove hodočasničke godine u velikom broju pristizali u Trsatsko svetište. Nakon euharistijskog slavlja vjernici su ophodili oko čudotvorne slike Majke Milosti.

Misa za početak akademske godine

ČINITE DJELA LJUBAVI

Misu sa zazivom Duha Svetoga za početak nove akademske godine 20. listopada u katedrali sv. Vida predslavio je riječki nadbiskup mons. Mate Uzinić, u suslavlju drugih svećenika i u zajedništvu sa studentima. „Molimo za vas, studente, za vaše profesore i drugo osoblje, molimo i za vaše kolege koji nisu ovdje, za one koji ne osjećaju potrebu biti ovdje. Molimo za novu akademsku godinu, za izazove koji su pred vama“, rekao je mons. Uzinić na početku propovijedi. „Mi smo se danas okupili u molitvi da mi i oni kojih danas nema na ovom misnom slavlju, dobijemo Duha Svetoga i da spoznamo ono najbitnije, da nas Bog neizmjerljivo ljubi, da mu je stalo do svakoga od nas i da je za nas i za našu sreću spreman dat sve. Sve što je On učinio za sada od nas, učinio je to iz ljubavi i sa svakim od nas ima jedan jedinstven plan, a to je plan ljubavi.“

Potaknuo je mlade da čine ono na što su svi članovi Crkve pozvani, konkretna djela ljubavi koja ne mogu ne doprinijeti boljem i pravednijem društvu.

Na kraju, studentski kapelan fr. Ivan Dominik Iličić i povjerenik za mlade Riječke nadbiskupije vlč. Ivan Seletković zahvalili su nadbiskupu mons. Mati Uziniću na riječima koje je kao pastir uputio mladima i na predstavljanju ove Mise zahvalnice, te su svim mladima zaželjeli sretnu i blagoslovljenu akademsku godinu koja je pred njima. Misu je glazbom animirao Bulešić bend.

Nadbiskup je nakon mise prihvatio poziv studentskog kapelana i mladih da im se priključi u grad na piću i zajedničkom druženju.

POVEZANOST VJEROUČENIKA S DJECOM SVIJETA ZA MIR I JEDINSTVO

Učenici iz više osnovnih škola na području Riječke nadbiskupije aktivno su se uključili sa svojim vjeroučiteljima, Dariom Perkovićem i Martinom Marijanović, u Međunarodnu molitvenu inicijativu „Milijun djece moli zajedno za jedinstvo i mir“ koja je održana 18. listopada ove godine. Ovogodišnje molitvene nakane bile su usmjerena za mir u Ukrajini i za svu djecu svijeta koja trpe iz različitih razloga, napose zbog gladi, neimaštine, različitih oblika nasilja.

Tako su u Katoličkoj osnovnoj školi „Josip Pavličić“ u Rijeci toga dana u 12 sati i 50 minuta zaustavljene sve uobičajene školske aktivnosti, svi učenici škole okupili su se u školskom dvorištu, formirali su veliki molitveni krug i držeći se za ruke molili najljepšu marijansku molitvu „Zdravo Marijo“. Dječji glasovi stopljeni u molitvene zazive glasno su odjekivali školskim dvorištem i okolnim ulicama. U ovu su inicijativu uklopili i obilježavanje Dana kruha i zahvalnosti za Božja dobroćinstva budući da su tijekom cijelog tjedna prikupljali živežne namirnice za Socijalnu samoposlugu „Kruh svete Elizabete“ u Rijeci. Tim su činom, uz molitvu za jedinstvo i mir, htjeli i aktivno sudjelovati u izgradnji socijalnog jedinstva i izgradnje boljega i ljepšeg svijeta za sve.

Molitveno lijepo i plodonosno bilo je i u Skradu gdje su se učenici istoimene škole sa svojom vjeroučiteljicom Katarinom Podnar uključili u Molitvenu inicijativu na način da su molili sv. krunicu u župnoj crkvi sv. Antuna Padovanskog. Na osobit način učenici su svoje molitvene nakane namijenili za svoje vršnjake diljem svijeta, napose za one koji svakodnevno trpe strah i nasilje izazvano užasima ratnih stradanja u Ukrajini.

I učenici drugih škola osjetili su kroz uključivanje u ovu inicijativu kroz različite oblike molitvenog izražavanja duhovnu povezanost i blizinu kako sa svojim bližnjima u potrebi, tako ponajprije s Gospodinom koji je osobito blizak djeci u njihovim molitvenim zazivima.

Počeci molitvene inicijative „Milijun djece moli zajedno“ sežu u 2005. godinu kada je skupina djece viđena kako mole sv. krunicu u lokalnom svetištu u glavnom gradu Venezuele Caracasu, a neki od odraslih koji su svjedočili prizoru podsjetili su na riječi sv. Pija iz Pietrelcine koji je rekao: „Kad milijun djece bude molilo krunicu, svijet će se promijeniti.“ Od tada se kampanja brzo proširila i postala svjetski fenomen.

POSJET GENERALNOG KAPELANA SKAUTA

Generalni kapelan katoličke konferencije za skaute europske regije don Janez Kobal, došao je 5. studenog na skautski susret za vučiče i kune u dvorištu crkve uznesenja Marijina, kod Kosog tornja u Rijeci. Upoznao je skaute i proveo vrijeme u druženju s vukovima, vučičima i kunama.

U prostorijama Katoličkih skauta Riječke nadbiskupije don Janeza su u ime Katoličkih skauta Hrvatske primili duhovnik don Vjekoslav Đapić, predsjednik Udruge Katoličkih skauta Riječke nadbiskupije Petar Milošević i tajnik Paolo Santini. Dok su vođe marljivo vodile susret robotičara, igre vučiča i edukaciju kuna, krenuo je razgovor i dogovori budućih suradnji. Don Janeza su zanimali detalji o Katoličkim skautima Hrvatske, a posebno o Katoličkim skautima Riječke nadbiskupije, Šibenske biskupije i Varaždinske biskupije. Zanimao se za načine rada i brojnost članstva, za ulogu duhovnika i uključenost mladih u aktivnosti udruge te ponudio pomoć i dao savjete i sugestije za daljnji rast i razvoj katoličkog skautizma u Hrvatskoj. Susret je završen zajedničkim objedom u sjedištu Katoličkih skauta u Driveniku.

SKAUTSKI VIKEND U DRIVENIKU

Katolički skauti Riječke nadbiskupije okupili su se u petak 21. listopada u svom sjedištu u Driveniku, pastoralnom centru za razvoj katoličkog skautizma bl. Alojzije Stepinac, da bi na terenu usavršili usvojena znanja koja su učili u teoretskom dijelu skautske edukacije. Prva je večer, nakon okupljanja, prošla u skautskim igrama, druženju i palačinkama.

U subotu nakon buđenja krenule su radionice. Izlazak na teren i vježba orijentacije uz pomoć kompasa, te učenje signalizacije zviždaljkom i važnost nošenja zviždaljke kad se kreće u šumu. Po povratku iz šume skautske patrole su se prihvatile svojih zadataka, dok se jedna patrola bavila kuhanjem ručka, druga se bacila na bojanje klupa koje su skauti izradili od paleta za sjedenje oko logorske vatre, a treća je igrom animirala najmanje članove.

Nakon ručka uslijedile su skautske igre i sveta misa koju je slavio vlč. Mateo Šutić te u poticajnom nagovoru kroz riječi svetog pape Ivana Pavla II. podsjetio skaute na njihov pozdrav u kojem jači štiti slabijega. Vikend je završen u nedjelju 23. listopada proglašenjem najbolje patrole, najboljeg skauta i vođe te slavljenjem svete mise u župnoj crkvi sv. Dujma mučenika u Driveniku koju je slavio don Tomislav Kutleša. Skauti su se razišli svojim kućama puni dojmova i želje za ponovnim susretima.

Misijska nedjelja

MISIJSKO POSLANJE IMAJU SVI KRŠĆANI, A NAPOSE RODITELJI

Na Misijsku nedjelju, 23. listopada, središnje misno slavlje u župi Svetoga Križa na Srdočima predvodio je riječki nadbiskup u miru mons. dr. Ivan Devčić. Župljani ove župe, koji su ujedno inicijatori poziva, na čelu sa župnikom vlč. Kristijanom Zebom željeli su zahvaliti nadbiskupu Ivanu za dvadeset i dvije godine biskupske službe tijekom kojih je više puta pastirski pohodio župu i susretao se s njima.

Na početku misnog slavlja iskrenu dobrodošlicu u ime župe uputila je ovogodišnja pripravnica za krizmu Petra Brlas zaželjevši nadbiskupu Devčiću zdravlje duše i tijela te obilje Božjeg blagoslova u umirovljeničkim danima koji su pred njim, nakon čega su mu prvopričesnici uručili minijaturu središnjeg župnog raspela. U svojoj pozdravnoj riječi dobrodošlice i zahvale župnik Zeba posebno se osvrnuo na vrijeme izgradnje nove župne crkve te se prisjetio svoga đakonskog i svećeničkog ređenja po rukama nadbiskupa Ivana, kao i dodijeljenih mu župničkih službi od Škurinja do Srdoča. Budući da na području župe djeluje jedna od najvećih riječkih škola, riječ zahvale za iznimno dobru dosadašnju suradnju škole i župe, kao i škole i cijele Riječke nadbiskupije, nadbiskupu Devčiću uputio je u ime svih zaposlenika i učenika OŠ Srdoči ravnatelj mr. sc. Ivan Vukić.

Nadbiskup Ivan zahvalio se župniku i svim župljanima na lijepoj dobrodošlici i na velikom broju okupljenih na misi te se u svojoj propovijedi posebno osvrnuo na snagu i vrijednost kršćanskih obitelji koje imaju misijsko poslanje svjedočenja Božje riječi i odgoja u vjeri svoje djece. „Misijska nedjelja trebala bi biti za svaku biskupiju, za svaki dekanat i za svaku župu, a dakako i za svakog vjernika, poticaj na temeljitije upoznavanje vjere koju ispovijedamo, jer je to pretpostavka bez koje ju ne možemo pravo naviještati i svjedočiti. Trebamo se dakle pitati koliko i kako u svojim obiteljima, u svojoj župi i u svom svakodnevnom životu svoju vjeru stvarno svjedočimo, ne samo verbalno nego i djelima koja su u skladu s onim što vjerujemo i ispovijedamo. A najbolji nam je pokazatelj za to naša molitva.“

Pozivajući se na Kristovu pedagogiju ljubavi, nadbiskup je poručio da „misijsko poslanje imaju svi kršćani, a napose kršćanski roditelji, koji su dužni kršćansku vjeru prenositi svojoj djeci u obitelji, dajući im primjer kako se ona životom živi, riječima navješćuje i djelima svjedoči. Drugim riječima, kršćanski su roditelji pozvani u svojoj obitelji i u svom okruženju činiti ono što misionari i misionarke čine u krajevima i zemljama kamo ih je Bog pozvao. Ali upućivati druge na Kristov put možemo samo ako smo sami već na njemu, ako njime hodimo i Isusa nasljedujemo.“

Na kraju homilije nadbiskup Ivan pozvao je sve župljane na obnovu vjerskog života ističući: „Da biste bili misionari, nije potrebno da idete daleko jer je misijsko područje tu gdje jeste, samo ga kao takvoga trebate prepoznati i prema spoznatom početi živjeti i djelovati.“

Misno slavlje glazbeno je animirao župni i dječji zbor, a kao posebni gosti na misnom slavlju bili su članovi Kulturno-umjetničkog društva „Gacka“ Ličko Lešće, ujedno župljani župe BDM od Svete Krunice koji su nadbiskupu Ivanu, rođenom Krasnaru, i svim župljanima župe na Srdočima nakon mise približili tradicijsko glazbeno-kulturno blago Like za pamćenje.

ZAHVALNA NEDJELJA NA SVETOJ GORI

Zahvalna nedjelja 9. listopada u svetištu BDM Karmelske na Svetoj Gori proslavljena je svečano i radosno. Liturgijsko slavlje predvodio je riječki nadbiskup mons. Ivan Devčić i pod misom krstio treće dijete obitelji Dragojević.

U propovijedi je istaknuo važnost kršćanskog odgoja kao i roditeljskog primjera potaknuvši roditelje da na misi idu zajedno sa svojom djecom. Kada vas djeca vide da molitve, to im ostaje trajno utisnuto u pamćenje i srce. Tom mladom čovjeku to će dati smisao njegovom radu, međuljudskim odnosima pa i trpljenjima. Nema ničeg ljepšeg od odgajati dijete dajući mu takav primjer. Ali taj primjer moraju dati i rodbina i prijatelji. Na taj način pomazemo mu da postane jednog dana u punom smislu dijete Božje. „Vjernike je potaknuo na propitivanje o dojmu kakvog ostavljaju u okolini u kojoj žive i djeluju. Ostavljate li dojam istinskog vjernika koji doista ozbiljno u životu računa s Bogom? U tom smislu Gospodin će od nas tražiti odgovor što smo učinili za našu braću i sestre, kazao je mons. Devčić.“

Nedjeljna liturgija vjerniku treba biti poticaj za radikalnije i ozbiljnije njegovanje kršćanskog života u obitelji, u braku, za davanje primjera djeci. Bit će to veliki blagoslov za vaš život i obitelji. Zato Crkva na tome inzistira jer svjesna je da bez Božjeg blagoslova, molitve i slušanja Božje riječi ne možemo biti sretni. Kao primjer za nasljedovanje, naveo je sv. Pavla ap. koji je bio Isusov prgonitelj, ali nakon pada s konja se obratio. Susret s Gospodinom mijenja čovjeka i moramo svojim primjerom drugima omogućiti da dožive egzistencijalni susret s Gospodinom, rekao je propovjednik.

Naši pokojni

ZDRAVKO GAŠPARAC (TOMAŽOV) 1948. - 2022.

Nekadašnji zvonar župne crkve Presvetog Trojstva u Plešcima Zdravko Gašparac, iznenada je preminuo 1. studenog.

Zdravko je rođen 22. listopada 1948. od majke Julke rođ. Volf, te oca Josipa Gašparca, koji su se bavili mlinarstvom, a imali su 12-tero djece.

Ova stara pleška obitelj Gašparac (Tomažovi), čija je negdašnja kuća bila uz samu župnu crkvu, bila je na dugogodišnjoj pomoći svojoj župi.

Uz rad na tvornici, pokojnik je službu zvonara obavljao je sa svojim bratom Jožom (Josipom) od 1980. do elektrifikacije crkvenih zvona 2018.

Redovno je pohodio svetu misu te i dalje bio vrijedni župljanin, pomažući na radnim akcijama i sudjelujući u životu župe.

Sprovod pokojnika održan je 2. studenog 2022. uz nazočnost mnoštva župljana Plešci i okolnih župa, a predvodili su ga vlč. Josip Tomić, upravitelj župe i vlč. Marko Gregić, negdašnji župnik, izrazivši sućuti u ime svih prijašnjih župnika i mnogobrojnih svećenika koji su pokojnika poznavali.

Neka ga Gospodin nagradi za sve dobro koje je za života učinio.
vlč. Josip Tomić, upravitelj župa
Brod, Kuželj, Turke i Plešće

IVAN PAVAO II. PRIJATELJ RIJEKE I HRVATSKE

U crkvi Uznesenja BDM 22. listopada svečanim euharistijskim slavljem proslavljena je svetkovina sv. Ivana Pavla II. Misu je predvodio riječki nadbiskup u miru mons. Ivan Devčić, u koncelecijaciji župnika mons. Sanjina Francetića, rektora Bogoslovnog sjemeništa „Ivan Pavao II.“ vlč. Maria Gerića i drugih svećenika. Proslava je bila u znaku početka pripreme za obilježavanje 20. godišnjice kako je Papa, u okviru svog 100. apostolskog putovanja, pohodio Hrvatsku i pet dana boravio u bogoslovnom sjemeništu u Rijeci.

Proslava je bila u znaku početka pripreme za obilježavanje 20. godišnjice kako je Papa pet dana boravio u bogoslovnom sjemeništu u Rijeci.

Mons. Devčić u propovijedi se prisjetio života sv. Ivana Pavla II., velikog prijatelja hrvatskog naroda, koji je u ključnim trenucima stvaranja naše države dao bitan doprinos, zauzimajući se za njezino priznanje. Mnogi poznavatelji onoga što je sv. Ivan Pavao II. kao papa učinio znaju da je ostavio iza sebe u povijesti Crkve i čovječanstva vrlo duboke tragove, rekao je. Njegov nasljednik papa Benedikt XVI. pratio ga je desetljećima kao njegov najpouzdaniji savjetnik, koji je napisao o njemu i knjigu „Ivan Pavao II., moj ljubljani prethodnik“. Mons. Devčić izdvojio je nekoliko dijelova iz te knjige, koji govore o njegovoj dubokoj jednostavnosti, poniznosti i predanosti Gospodinu, Blaženoj Djevici Mariji i Crkvi, te njegovoj ljubavi prema svakom čovjeku.

Prisjetio se kako je najradosniji susret sa svetim Ocem doživio u Rijeci. „Kada sam ušao u papamobil, Papin tajnik se divio koliko naroda ima na dočeku i kako divan doček Svetoga Oca je organiziran, a papa Ivan Pavao II. je poželio da mu pričam o Rijeci i o nadbiskupiji. Ubrzo sam uvidio da to u tom trenutku nema smisla, jer mu je svu pažnju privlačilo veliko mnoštvo koje je mahalo i pozdravljalo ga. Bila je to velika radost za sve nas, svi su se veselili da je Papa među nama. Tako je protekao put do sjemeništa, a kada smo došli pred sjemenišnu zgradu, rekao sam Svetom Ocu da dolazi u svoju kuću, jer je ona izgrađena i njegovim darom. Primijetio sam zadovoljstvo na njegovom licu“, zaključio je mons. Devčić.

Organizatori ovog svečanog misnog slavlja bili su Riječko bogoslovno sjemenište „Ivan Pavao II.“ i župa Uznesenja BDM. Na misi je vjernicima na čašćenje bila izložena relikvija krvi sv. Ivana Pavla II.

MISA ZA POKOJNE RIJEČKE NADBISKUPE

Riječki nadbiskup Mate Uzinić na Spomendan svih vjernih mrtvih, 2. studenog, predvodio je u katedrali sv. Vida u Rijeci misu za dušnike za sve pokojne riječke nadbiskupe. Na početku propovijedi podsjetio je na dio homilije koju je uputio dan ranije, na svetkovinu Svih svetih u župnoj crkvi na Kozali. Bilo je to promišljanje uz sliku u franjevačkom samostanu na Košljunu, koja prikazuje raj, pakao i čistilište. U nedovršenom liku u raj u svu bismo se trebali prepoznati jer je to mjesto Bog pripremio za svakog čovjeka. Suradujući s Gospodinom, pokušajmo oblikovati svoj lik, rekao je mons. Uzinić dodajući i zadaću koju imamo – u tom nedovršenom liku prepoznati braću i sestre i pomoći im dovršiti taj lik. „Ovo što se danas događa nije ništa drugo nego nastojanje da svojim molitvama pomognemo smjestiti našu pokojnu braću i sestre onamo kamo je odavno za njih predviđeno mjesto – u društvo svetih. Istovremeno, dok molimo za njih i ugrađujemo ih u otajstvo svetih na nebesima, oni nama pomažu da se nosimo sa životnim izazovima i svetost živimo ovdje i sada. Dakako, postoje oni koji imaju zadaću u tome nam pomagati. Ja, kao biskup, imam zadaću pomagati vama da budete sveti jer bez vašeg posvećenja ni ja ne mogu biti svet. Ako to promašimo, dogodit će nam se najveći promašaj – ne biti svet.“ Bog ne želi da nam se to dogodi, jer za svetost smo stvoreni, rekao je propovjednik.

Sa zahvalnošću se spomenuo pokojnih riječko-senjskih nadbiskupa kazavši da su svoje živote s ljubavlju ugradili u povijest Riječke Crkve, kao i mnogi svećenici, posvećene osobe i drugi vjernici.

Dušni dan

LJUBAV NAS SVE POVEZUJE U VJERI I NADI

Ljubav, vjera i nada, tri su riječi i stožerne krjeposti, koje nam doziiva u misli Dušni dan, blagdan kada posjećujemo grobove svojih pokojnika, rekao je riječki nadbiskup Mate Uzinić predvodeći 2. studenog euharistiju pred kapelom na glavnom riječkom gradskom groblju na Drenovi.

„Smrću ljubav ne prestaje i ona naše pokojne povezuje s nama. Ona nam govori ne samo o našim pokojnima, nego i o Bogu. Onome koji nas je stvorio iz ljubavi i koji, jer nas ljubi, ne želi da budemo izgubljeni. Koji s nama, i s našim pokojnima ima svoj plan, a taj plan je plan ljubavi i spasenja u zajedništvu s njime“ rekao je nadbiskup Uzinić u propovijedi. „Ne samo da mi danas molimo za njih, nego vjerujemo da i oni mole za nas.“ Ljubav je ta koja sve ljude povezuje s Bogom u vjeri i nadi. „Neka nas ta ljubav nastavi grijati, poticati i povezivati. S našom braćom i sestrama koji su preminuli, s onima koji su pokraj nas i s onim koji je Ljubav.“

Nadbiskup je u propovijedi istaknuo i snagu vjere koja kršćane potiče da na grobove dolaze ne samo zbog uspomene na pokojne, nego zato što vjeruju da smrću život ne prestaje. „Vjerujemo da oni smrću nisu prestali postojati. Vjerujemo da će i njihova tijela jednom uskrsnuti iz grobova. Kao što vjerujemo daje je Isus uskrsnuo tijelom i imao proslavljeno tijelo, vjerujemo i da će tako biti proslavljena tijela naše pokojne braće, a jednog dana naša tijela. Kristovo uskrsnuće temelj je naše vjere.“

Na kraju je objasnio kako je nada ta koja čini razliku između pakla, u kojem nema nade, i čistilišta. „Danas molimo za našu braću i sestre koji su u čistilištu. Njima je ključna nada da će jednoga dana biti u jedinstvu s Bogom.“ Nadbiskup je dodao da u toj nadi vjernici gledaju u mogućnost budućeg susreta s dragim pokojnima. „To je nada koja počiva na našoj kršćanskoj vjeri u Kristovo uskrsnuće i mogućnost ponovnog susreta s njime i našom braćom i sestrama.“

Svetost je konačni odgovor na potrebu za smislom

Na grobljima vidimo našu ljudsku slabost, nemoć u suočavanju s različitim nevoljama života, izazovima poput rata koji prijeti uništenju čovječanstva, ali to nije ono što mi jesmo. Mi smo puno više, ljubljena Božja djeca.

Svi sveti i Spomen svih vjernih mrtvih proslavljeni su misama i molitvama održenja na svim našim grobljima 1. i 2. studenog. Dani su to kada mnogi s pijetetom i zahvalnošću, u tišini i sabranosti posjećuju groblja gdje počivaju njihovi najdraži. Osim toga, dani su to kada postajemo svjesniji svoje prolaznosti i činjenice da ćemo se pridružiti našim dragim pokojnicima u Božjoj vječnosti.

Svetkovina Svih svetih ujedno je i župni blagdan župe sv. Romualda i Svih Svetih na Kozali gdje je svečano liturgijsko slavlje predvodio riječki nadbiskup mons. Mate Uzinić.

Komentirajući u propovijedi liturgijska čitanja, na početku se osvrnuo na čitanje Knjige otkrivenja sv. Ivana apostola u kojemu autor vidi veliko mnoštvo „što ga nitko ne mogaše izbrojiti, iz svakoga naroda, i plemena, i puka, i jezika“. On vidi ono što mi, kada dođemo na naša groblja, nećemo vidjeti, istaknuo je propovjednik, zato što ima drugačiji pogled, pogled proroka, pogled koji bismo mogli usporediti s pogledom umjetnika. Ondje gdje čovjek vidi samo obično platno, kamen, crtovlje, list papira, slikar vidi sliku, kipar vidi kip, kompozitor vidi note i kompoziciju, a pisac vidi pjesmu, pripovijetku ili roman. „Mi na grobljima vidimo našu ljudsku slabost, nemoć u suočavanju s različitim nevoljama života, izazovima poput rata koji prijeti uništenju čovječanstva, ali to nije ono što mi jesmo. Mi smo puno više – i to vidi autor Knjige Otkrivenja – ljubljena Božja djeca. Mi smo Božji sinovi i kćeri, oni s kojima, bez obzira na sve što nam se događa, Bog ima svoj plan – plan ljubavi i plan spasenja“, rekao je mons. Uzinić.

„Isus nam u današnjem evanđeoskom odlomku kao kriterije za oblikovanje našega života daje blaženstva. Blaženstva su opis samoga Isusa. Ži-

veći logikom blaženstava i mi sami sebe oblikujemo na Isusovu, odnosno Božju sliku. Blaženstva su skidanje svega onoga s nas što nije Isus. Danas slavimo one koji su to već uspjeli. Današnja nas svetkovina povezuje s njima. To su naša proslavljena braća i sestre u nebeskoj Crkvi. To su oni u kalendaru, ali i mnogi izvan kalendara, a koje papa Franjo naziva svetcima iz susjedstva. Povezivanje s njima potiče nas da u njima prepoznamo potencijal, mogućnost i za onu našu pokojnu braću i sestre koji još nisu u punini zaživjeli tu svetost. Oni su također sveti, ali se zbog nekih razloga još nalaze u stanju pročišćavanja – u stanju čistilišta. Slikovito govoreći, to bi bilo svojevrsno razdoblje restauracije. Naše im molitve pomažu u tom procesu, kao što i njihove molitve i molitve svetih pomažu nama.“

Nadbiskup je dodao da u pogledu na svetce trebamo, kao i umjetnik u neisklesanom kamenu, bijelom platnu ili praznom papiru, prepoznati mogućnost i za nas. Zagledani u svetce trebamo se, s pouzdanjem u njihov zagovor i pomoć, predati u ruke Bogu da nas po Duhu Svetom oblikuje prema svojoj inspiraciji i po Isusovu modelu koji je model svake svetosti. Stvoreni smo za svetost. To je naša naravna potreba. Ona je za nas važnija od bilo koje druge zemaljske potrebe jer je svetost konačni odgovor na potrebu za smislom, za srećom, rekao je mons. Uzinić.

Na kraju, čestitajući svetkovinu Svih svetih, kao i župni blagdan župljanima Kozale, potaknuo je vjernike da jedni drugima ne budu prepreke na putu svetosti, nego pomoćnici.

Nakon mise uslijedila je procesija do središnjeg križa na groblju Kozala gdje je nadbiskup predmolio održenje za sve pokojne.

NEMOJMO UKAZIVATI NA GREŠNOST DRUGIH, TRUDIMO SE OKO VLASTITE SVETOSTI

„Mi smo se ovdje okupili na Holywinu, kako bismo se na neki način stavili u poziciju suprotnu Halloween-a“, rekao je u propovijedi nadbiskup Uzinić postavivši pitanja: Je li to dobar put za svetost? Je li svetost u onome biti protiv?

„Svetost nije crno-bijela, ona ima više nijansi, puno različitih lica. Svi smo mi pozvani na svetost. Ovdje ima puno svetosti, ali svetosti ima i na drugoj strani, i na drugoj strani postoji poziv na svetost“, naglasio je i zamolio mlade da ne budu 'protiv', nego 'za'. „Nemojmo vikati protiv mraka, nego radije zapalimo svijeću, nemojmo ukazivati na grješnost drugih, nego se trudimo oko vlastite svetosti“, poručio je nadbiskup.

Holywin – svetost pobjeđuje, molitveno je bdijenje mladih uoči svetkovine Svih svetih koje se održava u mnogim gradovima diljem Hrvatske. Odgovor je to, u duhu vjere, na ispraznu zabavu pod maskama kojom se ne slavi svetost niti vječni život. „Noć svetaca“ proslavljena je i u Rijeci 31. listopada, u organizaciji Ureda za pastoral mladih Riječke nadbiskupije. Prigodni zabavni, edukativni i duhovni program održan je u prostorima Salezijske klasične gimnazije.

Program su pripremili salezijski animatori, vjeroučitelji Dario Perković, Boris Barbarić, Goran Bijelić, don Danijel Dragičević i s. Nina Benedikta Krapić.

Mladi su u prigodnom programu i tiskanim materijalima upoznali mlade svetce i blaženike koji im mogu poslužiti kao primjer svetosti kao stvarnosti dostižne svima i koji ih mogu na poseban način potaknuti da ustraju na tom putu. Radom u skupinama imali su priliku dublje promisliti, prepoznati i raspravljati o svetosti u malim, naizgled nevažnim, svakodnevnim životnim situacijama. Taj put dostupan je svakome.

Vrhunac proslave *Holywina* bila je svečana misa u crkvi Marije Pomoćnice koju je predslavio riječki nadbiskup mons. Mate Uzinić, a glazbeno animirao Band mladih „Mateus“ iz župe sv. Mateja ap. s Viškova. Osvrnuo se na pročitano Evanđelje i podsjetio mlade na to da je svetost povezana s radošću te da se ona uvijek ostvaruje u davanju, služenju, u ljubavi. Svetost je uvijek prignutost nad druge. Izrazio je želju da se u ovom bdijenju, u molitvi i toj prignutosti nad druge, povežu i s onima koji se okupljaju na *Halloweenima*. „Molimo za njihovu svetost, kao i za svetost nas samih, zagledani u Isusa Krista i s pouzdanjem u njegovu milost, jer put svetosti uvijek je put milosti, a ne samo onoga što mi možemo dati. Nastavimo svoj put na putu svetosti“, zaključio je propovjednik.

Na kraju mise, povjerenik za mlade vlč. Ivan Seletković zahvalio je svima koji su na bilo koji način sudjelovali u ovome slavlju i još jednom pozvao mlade da se ne boje i ustrajno koračaju putem svetosti, te zapamte kako se svetost ostvaruje u ljubavi, u odnosu prema drugome.

